

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۲۷ آذرماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - تقدیم لایحه استخدام یک نفر کارشناس جهت بانک ملی
- ۳ - توضیحات آقای (بدر) وزیر دارائی راجع به قانون وام و اجاره
- ۴ - سؤال آقای اوحدی راجع به اسکناسهای پاره و جواب آقای وزیر دارائی
- ۵ - سؤال آقای فرمانفرمایان و جواب آقای وزیر دارائی
- ۶ - بقیه شور لایحه املاک و اگذاری از ماده ۱
- ۷ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و پنجاه دقیقه پیش از ظهر بریاست آقای حسن اسفندیاری تشکیل گردید
 صورت مجلس روز چهارشنبه ۲۳ اردی بهشت ماه را آقای (طوسی) منشی قرالت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - آقای اوار در صورت مجلس نظری دارید ؟
 اوار - بلی ؛ در جلسه گذشته بودجه مجلس را وقتی که معارض شد و قرائت کردند پنج ماده بود و بعد پیشنهاد کردند ماده ۶ و ۷ را هم رأی گرفتند اینجا نظرمان هست که بودجه مجلس پنج ماده بود و ۶ و ۷ بعد آمد و اینجا نوشته اند ماده الحاقیه اینجا نوشته اند بودجه مجلس مشتمل بر هفت ماده این را خواستم تذکر بدهم که تهافت نشود این یکی ، یکی هم در ماده ۴ قانون محاکمات نظامی راجع به جریان دادن این محاکمات نسبت به جزه های سابق اینجا مذاکرات مفصل شد و در صورت مجلس هیچ اشاره نشده است گمان داشتم که نسبت بآن هم اشاره شود بهتر است .
 رئیس - آقای هاشمی ،
 هاشمی - بنده هم در موضوع صورت مجلس که نوشته شده بود بنده گفتم کتاب را بدهند از کتابخانه بیرون بنده چنین چیزی عرض نکردم چراید هم اشتباه کرده بودند چون آقای افشار چنین چیزی صحبت کردند بنده گفتم اساسنامه امروز مانع این کار است مگر اینکه این اساسنامه اصلاح شود و الا نه این است که بنده گفتم کتاب را از کتابخانه بیرون بدهند .

عین مذاکرات مشروح پنجاه و پنجمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :
 غائبین با اجازه - آقایان طوسی - جلایی - فاطمی - دهستانی - دکتر لقمان - معذل - دکتر سنگ
 غائبین بی اجازه - آقایان گودرز نیا - ناصری - شجاع - مهذب - دکتر ادهم - دهستانی - آصف - صادق وزیری - گرگانی - مستشار دیر آمدگان بی اجازه - آقایان موقر - نقابت .

طوسی - بطوری که آقای اوار و آقای هاشمی تذکر دادند در صورت مجلس اصلاح خواهد شد .

- رئیس - در صورت مجلس نظر دیگری نیست (گفته شد خیر) صورت مجلس تصویب شد .

رئیس - خاطر آقایان مسبق است که چهار نفر از آقایان قبل از دستور اجازه خواسته اند ولیکن يك مطلبی بود که لازم است عرض کنم و آن این است که در ماه اردیبهشت مطابق قانون ما باید دو نفر معین کنیم برای نظارت ذخیره اسکناس چندی قبل هم تذکر داده شد و قرار شد در جلسه خصوصی آقایان صحبتشانرا بکنند و در جلسه دیگر آن دو نفری را که باید برای این کار معین شود تعیین کنند و الا آن وقت این کار خیلی تنگ شده است چون در غیر ماه اردیبهشت قانوناً نمیتوانیم این کار را بکنیم امروز موافقت بفرمائید این کار را انجام بدهیم و دو نفری که لازم است انتخاب کنیم و از ما انتظار دارید که این دو نفری که لازم است معین کنیم و معرفی کنیم دو نفر فعلاً آقای مؤید احمدی و آقای لبقوایی بودند البته وظایف خودشان را هم بخوبی انجام دادند و حالیه هر کس را آقایان معین میکنند معین بفرمائید که تکلیف کار معلوم شود و بوظایف خودشان اقدام کنند .

رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - موضوع انتخاب آقایان بعقیده بنده بطوری که فرمودند مذاکرات خیلی لازم است که يك توافق حاصل شود برای اینکه تشتت آراء حاصل نشود اگر آقایان موافقت بفرمائید این کار جزء دستور جلسه بعد گذارده شود که يك جلسه خصوصی بشود و در آن جلسه موافقت حاصل بشود که با اتفاق آراء رأی بدهیم و چون موافقت شده است بنده تقاضا میکنم که قبلاً يك جلسه خصوصی بشود و موکول بجلسه بعد بشود که با توافق نظر کامل این کار انجام شود .

رئیس - در جلسه قبل هم همین مذاکره شد و بنده توافق نظر حاصل شود (ملک مدنی - جلسه خصوصی شد که صحبت شود) حالا اگر لازم است جلسه خصوصی بشود بماند برای جلسه بعد .

روحی - چهار شنبه جلسه خصوصی بشود .

[۲ - تقدیم لایحه استخدام یکنفر کارشناس جهة بانک ملی]

رئیس - آقای وزیر دارائی .

وزیر دارائی (آقای بدر) - يك لایحه ایست برای استخدام

یکنفر کارشناس جهة بانک ملی تقدیم مجلس میشود .

رئیس - به کمیسیون مراجعه میشود .

[۳ - بیانات آقای (بدر) وزیر دارائی]

راجع به قانون وام و اجاره]

وزیر دارائی - راجع به قانون وام و اجاره يك عده از

آقایان نمایندگان محترم تقاضا فرموده بودند که از طرف دولت يك توضیحاتی راجع به این قانون داده شود بنده خواستم امروز يك مختصری در این باب عرض کرده باشم . . .

نهرالچی - قرار بود در جلسه خصوصی مذاکره شود .

وزیر دارائی - تصور میکنم تفاوتی بین جلسه خصوصی

و عمومی باشد حالا اگر آقایان سئوالی در این موضوع داشته باشند ممکن است در جلسه خصوصی بفرمائید .

چندی قبل جناب آقای نخست وزیر در ضمن بیاناتی که در خصوص مناسبات صمیمانه و نظریات مساعدت آمیز دول متحده امریکا نسبت بایران در مجلس شورای ملی ایراد فرموده اند و باطلاع آقایان نمایندگان محترم رسانیدند که (خوشبختانه دولت امریکا در مقابل تقاضای ما برای بار دیگر نمونه از احساسات مودت آمیز خود را نسبت بدولت و ملت ایران ابراز داشته و ایران را مشمول قانون وام و اجاره قرارداد داده است) اینك بنده هم بر اثر تمایل آقایان نمایندگان توضیحاتی در اطراف قانون وام و اجاره که تأثیر زیاد در امور اقتصادی ایران خواهد داشت عرض میبرسانم .

قانون وام و اجاره در تاریخ ۲۲ اسفند ۱۳۱۹ بمتظور کمک با کشورهاییکه محفوظ بودن آنها از طرف رئیس جمهور برای دفاع دول متحده امریکا مؤثر تشخیص داده شود بتصویب کنسره امریکا رسیده است .

طبق این قانون رئیس جمهور میتواند هر موقع مصالح ملی ایجاب نماید مقرر دارد دستگاه های تولید کننده امریکا

قانونی تحصیل خواهد کرد فعلاً علاوه بر این سی و پنج کشور دیگر از این قانون استفاده مینمایند . دولت امیدواری کامل دارد از این راه گشایش کلی در امور حاصل گردد .

حالا بنده حاضر هستم اگر توضیحاتی هم لازم باشد در این خصوص عرض کنم (عده از نمایندگان - خیر باشد در جلسه خصوصی) يك عرض دیگری هم بنده داشتم خواهستم بمرض آقایان برسانم و آن این است که از افواه شنیده شد دولت در نظر دارد يك اشخاصی را مأمور کند برای اینکه این کار را انجام دهند يك همچو تصدیق دولت ندارد بعلمت اینکه ما يك دستگاهی قبلاً آنجا داشتیم و يك اشخاصی را فرستاده بودیم و همان اشخاصی که آنجا هستند مشغول کار هستند خواهستم این را بمرض آقایان برسانم .

رئیس - آقای مخبر فرهمند .

مخبر فرهمند - بنده میخواستم سئوال کنم راجع باین قانون وام و اجاره که برای ما لازم بوده است یا نه . . .

دشمنی - مگر این مسئله مطرح است . آقای رئیس این مطرح است ؟

مخبر فرهمند - خود دولت مقدم بر این کار شده است دولت اطلاع مجلس را لازم میدانسته یا خیر ؟ در هر حال میخواستم بدانم طرز عمل چگونه میشود .

وزیر دارائی - اگر آقای مخبر فرهمند بفرماید بنده توجه میفرمودند بنده جواب این را قبلاً عرض کرده بودم . عرض کنم اینجا مالمی نیست و مثلاً اگر ما بخوایم از امریکا چیزی بخریم اجازه مجلس را لازم داشته باشد چون دولت هر موقعی میتواند این کار را بکند ولی اگر بخواهد قرض بکند یا اقدامی بکند که اجازه مجلس را لازم داشته باشد بنده عرض کردم که قبلاً بمرض مجلس خواهد رسید و اجازه مجلس تحصیل میشود و بعد وام گرفته میشود ولی بطلا هیچ چیز نیست که يك عده را که بموجب قانونی گذاشته باشد ایجاب کرده باشد يك امتیازی است که ملکیت امریکا بمانده است و در موقع استفاده دولت نگاه خواهد کرد . اگر يك چیزهایی باشد که بموجب قانونی لازم داشته باشد اجازه

هر گونه مواد مربوط بدفاع را برای ملکیتی که مشمول قانون وام و اجاره میباشد تهیه و یا اینکه دستور دهد مقامات وابسته در حدود اعتبارات موجود مواد مورد تقاضا را بنحو دیگر تحصیل و در اختیار آن کشور بگذارند و همچنین رئیس جمهور میتواند اجازه دهد هر گونه مواد لازم را بدولت مزبور بفروشند یا معاوضه بکنند اجاره و یا وام دهند و یا بخرند و دیگر واگذار نمایند (هر نحو دیگر یعنی رایگان) البته برای اجرای این عمل محدودیت هائی از قبیل وجود اعتبار و غیره در قانون ذکر شده که رعایت آن مربوط بسازمانهای داخلی دولت امریکا میباشد .

محدودیتی که کشور مشمول قانون عهده دار است این است که اینگونه اجناس را دریافت میدارد نباید بدون موافقت ریاست جمهور امریکا از راه فروش و یا هدیه و یا از هر طریق دیگر بدیگری واگذار نماید تا کثون اختیار تعیین اینکه چه مللی از قانون وام و اجاره استفاده خواهند نمود و همچنین همین خط مشی اساسی این امر باشخص رئیس جمهور میباشد .

نظر باینکه غالب موادی که مورد احتیاج ما است اعم از خواروبار - محصولات صنعتی و غیره جزو مواد ضروری دفاع محسوب گردیده دولت ایران بدون اینکه مشمول مقررات قانون وام اجاره قرار گیرد نمیتوانست اجناس مورد احتیاج را بوسیله خرید یا عناوین دیگر بدست آورد و اینك دولت ایران بر اثر موافقت رئیس جمهور میتواند باین ترتیب از منابع سرشار و محصولات امریکا برخوردار گردد و احتیاجات ضروری خود را مرتفع سازد نسبت به تحصیل هر نوع جنس بابت از طرف نماینده ایران از اداره مربوط درخواست شود و بدیهی است که نحوه و شرایط او را گذاردی جنس موکول بتوافق نظر دولتین و بلاخره با اجازه رئیس جمهور امریکا خواهد بود .

دولت ایران از جهت تحصیل ضروریات از امریکا از طریق مقررات این قانون تا آنجائی که در حدود اختیارات قانونی خود باشد مستقیماً اقدام و در هر مورد که قانوناً محتاج با اجازه مخصوص از مجلس شورای ملی باشد بوسیله تقدیم لایحه مجوز

خواهد کرد و خود دولت اقدام خواهد کرد .
رئیس آقای انوار سئوالی داشتید ؟

انوار - بلی . این جا اصل ۲۵ قانون اساسی میگوید :
استقرض دولتی بهر عنوان که باشد خواه از داخله خواه
خارجه با اطلاع و تصویب مجلس شورای ملی خواهد شد .
بنده خواستم سئوال کنم اگر چه آقای وزیر دارائی گفتند
(هر جا لازم باشد اجازه از مجلس گرفته میشود) ولی بر سبیل
اجمال و کلیات گفتند مگر در این جا صحبت شده است که
مركز نقل مملکت در سیاست در شئون اجتماعی در مالیه
در تمام چیز ها مجلس شورای ملی است شما میفرمائید ما
خودمان را مشمول وام و اجاره کردیم وام یعنی استقرض
یعنی ما خودمان را مشمول استقرض کردیم مگر معنی وام
غیر از استقرض است بنده خواستم عرض کنم مطابق اصل
۲۵ قانون اساسی هیچ حق نداشتید این کار را بکنید و حالا
هم حق قانونی ندارید و هر وقت هم که عمل کنید تا وقتی که
مجلس شورای ملی بشما این حق را ندهد این کار را بایستی
بکنید .

رئیس وزیر - موضوع وام و اجاره شاید از لحاظ اسمش
يك سوء تفاهمی برای آقایان ایجاد کرده است و تصور میکنم
نه تنها در مجلس شورای ملی بلکه امروزاً هر مجامع بافکار
عمومی هم بکنیم دولت را منع از این نخواهد کرد که تجارت
عادی خودش را با هر جایی که میسر است برقرار کند
(صحیح است) احتیاجات ما امروز زیاد و فروشندگان کالا
منحصراً و یکی از آنها که بالنسبه بآن دسترس بیشتر هست
دولت امریکا است و آقایان اگر خوب خاطرشان باشد همیشه
این مسئله را متذکر میشدند که دولت اقدامی بکنند که
توسعه ای در امور بازرگانی حاصل شود دولت امریکا امروز
بهیچوجه با هیچ دولتی کار تجاری نمیکنند مگر با دولتی که
مشمول قانون وام و اجاره باشد بنابراین امر دائر بر دو چیز است
یا باید با دولت امریکا تجارت بکنیم و یا منصرف شویم که
تصور نمیکنم آقای انوار این نظر را داشته باشند یا بایستی
حقیقاً ما تجارت بکنیم وقتی که لازم بود تجارت کنیم باید

مشمول این قانون بشویم . آقای وزیر دارائی توضیح دادند
آنچه که مربوط به تجارت عادی است دولت مثل تجارتي که
با سایر کشورها میکنند با این کشور هم خواهد کرد و ابدأ
محتاج به مراجعه و استجازه از مجلس نیست و ارتباطی هم بکار
سیاست و نقل مملکت ندارد و آنچه که مربوط به وام است
اگر بیش بیاید و آنهم از آن وام ها نیست که آقای انوار
جنابعالی اینهمه وحشت می کنید مطمئن باشید نه بنده نه
هیئت دولت نه دولت هائمی که در آتیہ بیابند خودشان را
آلوده به وام نخواهند کرد مگر اینکه مجلس شورای ملی
تصویب بکند کاش ما از این وام ها داشته باشیم که دولت
امریکا امروز میدهد دولت امریکا امروز از لحاظ سیاست
خودش تشخیص داده است که بایستی آنها باقی باشند و
موجودیتشان حفظ شود در این اوضاع امروزه دنیا و يك
كمك هائی با آنها بکنند و بنده خاطر آقایان را مطمئن میکنم
که از لحاظ وام هیچ اقدامی بدون مراجعه بمجلس شورای
ملی اقدامی نخواهد کرد و آنچه که مربوط بامر تجارت
عادی است تصور میکنم مجلس شورای ملی هم اشکال نمیداند
(صحیح است) و خاطر آقایان از این حیث نگران نباشند و
تصور میکنم که این یکی از اقدامات حقیقۀ شایسته ایست که
دولت موفق شده است انجام بدهد برای اینکه تسهیلاتی در
امر تجارت بشود (صحیح است) .

[۴ - سئوال آقای اوحدی راجع به اسکناسهای پاره
و جواب آقای وزیر دارائی]

جمعی از نمایندگان - کافی است . دستور .

رئیس - آقای اوحدی سئوالی دارید بفرمائید .

اوحدی - بنده يك سئوالی دارم عرض میکنم . همه
آقایان تصدیق دارند که اسکناس ایران از نقطه نظر پشتوانه
که دارد از اسکناس اغلب ممالک متمدنه دنیا اعتبارش امروز
بیشتر است گرچه در صورتها می که از طرف بانک ملی یا
مقامات دیگر داده میشود یا مذاکراتی که در مجلس میشود
پشتوانه اسکناس را از حیث طلا و نقره و جواهرات تصدیی
شصت معین کرده اند ولی وقتی که دقت شود به میزان طلا و
نقره در موقعی که پشتوانه قرار گرفته با قیمتی که فعلاً طلا

و نقره در بازار دنیا و ایران دارد میشود تصدیق کرد که
پشتوانه اسکناس ایران از صدی صد تجاوز میکند این صدی
سی و سه که در صورتها نوشته شده معین میکند که طلا را از
قرار مثقالی شش تومان و دو ریال حساب کرده اند و امروز
الان اصل قیمتش در بازار ایران کمتر از بیست و پنج تومان
نخواهد بود بنا بر این هر کس در اطراف ترازل اسکناس
بخواهد يك کلمه حرف بزند برای بی اطلاعی از وضع اسکناس
و پشتوانه اسکناس خواهد بود پس از این مقدمه چیزی که
مرا وادار به سئوال کرده است يك آن گاهی است که از طرف
(آقایان اگر توجه کنند بعرض بنده بهتر است) يك آن گاهی
از طرف بانک ملی ایران منتشر شده که نوشته شده : « هر
اسکناسی که در نتیجه پاره یا بریده شدن یا بعلت دیگری
تمام سطح آن موجود نباشد یعنی قسمتی از آن از بین رفته
باشد و همچنین هر اسکناسی که شماره آن ناقص باشد بر طبق
مقررات بانکی که همیشه معمول بوده کسر قیمت بآن تعلق
میکرد از آنجائی که ارائه دهندگان انواع این اسکناسها
به بانک در این اواخر بعنوان اینکه آنها را از شخص دیگری
بتمام قیمت قبول کرده اند توقع دارند که بانک نیز آنها را
بتمام قیمت بپذیرد بانک ملی ایران لازم دانست مجدداً توجه
عموم را به این نکته جلب نماید که اسکناسهای مزبور را
نمیتوان بتمام قیمت قبول نمود بنابراین افراد برای جلوگیری
از ضرر خودشان بهتر است از قبول اسکناسهای مزبور
خود داری نموده و ارائه دهند را به بانک ملی ایران رهنمائی
نمایند چون بهر حال بانک بر طبق مقررات خود ناگزیر به
کسر نمودن قیمت آنها میباشد » این آن گاهی موجب شد
که هر کس اسکناسش يك گوشه اش پاره باشد دیگران
برندارد و این مسئله ایجاد يك صحبت واذیبتی برای مردم
کرده حال اوصاف بدهید اگر يك اسکناسی در فلان بلوك
يك خورده اش پاره شده باشد و بخواهد بدهد به طرف مقابل
و او بر نمیدارد از کجا شعبه بانک در آن بلوك پیدا کند
برای يك اسکناس يك تومانی که گوشه اش پاره شده و بر
نمیدارد و بخواهد بیاورد به شعبه بانک پنج تومان ده تومان

خرج کند که این اسکناس را به بانک بدهد و تصدیق بفرمائید
که این مسئله اسباب زحمت عمومی شده است بنده هر چه
فکر میکنم امیدام روی چه فاعده اگر يك تکه اسکناس
پاره باشد آتش سیگار افزاده لبش کسر شده یا موش گوشه اش
را جویده یا در نتیجه استعمال پاره شده و کسر شده ولی تمام
نمرات اسکناس صحیح است این را بر نمیدارند وقتی که تمام
نمرات اسکناس صحیح بود چرا برای يك قسمت این اسکناس
که پاره شده یا سوخته شده یا يك بالای دیگری سرش آمده
اسباب زحمت فراهم کنیم که طرف مقابل بر ندارد و مجبور
بشود که يك همچو اسکناسی را ببرد به بانک و آوقت بانک
اندازه بگیرد به بیند چقدر آن کم شده و پاره شده و بهمان اندازه
قیمت کسر کند این يك زحمت فوق العاده ای برای عموم میشود
باین جهت بنده برای جلوگیری از این قسمت و جلوگیری
از مزاحمت اشخاص از آقای وزیر دارائی سئوال کردم که
این سئوال بنده را جواب بدهند که این رویه ای را که بانک
گرفته است روی چه فاعده ایست و روی چه اسلوبی است ؟
وزیر دارائی - اولاً متشکرم که آقای اوحدی خوب
توضیح فرمودند وضعیت اسکناس را از لحاظ پشتوانه .
موضوعی که بعداً اظهار فرمودند مربوط باین بود که بانک
اعلانی کرده است و مردم را متوجه کرده است که يك عده
اشخاص هستند که تقلباتی در باره اسکناس میکنند که اولاً
اشخاص متوجه باشند آن اسکناس ها را بر ندارند و ضمناً آن
اشخاص را هدایت کنند به بانک ملی . این را با آقای اوحدی
بعلاوه خصوصی توضیح دادم که يك اشخاص متقلبی هستند و
دیده شده که يك اسکناسهای پر قیمت را نه اسکناسهای کم
قیمت را مثل دو تومانی و يك تومانی و پنج تومانی بلکه
نسبت به اسکناسهای صد تومانی مشهور يك تقلباتی هستند
و آن تقلبات باعث میشود که اسکناسی که باید در دست
مردم باشد و سالم باشد يك کارهایی میکنند که آن اسکناس
يك قسمت از سطحش کاسته میشود و بنده الآن نمیخواهم
توضیح عرض کنم که بچه ای مردم را متوجه کردیم چون
بالاخره مردم را باید متوجه کرد که هم خودشان متضرر

نشوند و هم به دولت و دستگاههای دولتی کمک نکنند اگر بنا شود بگوئیم فرق نمیکند حالا این اسکناس است و هر کس بر دارد آوقت يك عده اشخاص از لحاظ نفع پرستی و تقلب يك عملیاتی میکنند که اسباب زحمت میشود پس باید اشخاصی که طرف معامله واقع میشوند اطلاع بدهند که اشخاصی که این عملیات را میکنند جلو گیری شود گر چه دولت و بانک ملی يك مأمورینی دارند که در همه جا حاضر هستند و از اشخاص متقلب جلو گیری میکنند ولی مردم هم باید کمکی در این راه بکنند این است که جلب توجه مردم را در این موضوع کرده اند و گفته اند اولاً نسبت باین اسکناسها خود داری بکنند و اگر دیدند يك چنین چیزی را و اشخاصی را دیدند که مرتکب شدند آنها را به بانک هدایت کنند اما اینکه فرمودند يك چنین چیزی باعث عدم اعتبار اسکناس یا اشکالی برای مردم میشود بعقیده بنده این اعلان هیچکدام این دو موضوع را سبب نشده است برای اینکه اولاً اعتبار اسکناس بجای خودش باقی است و بعلاوه اگر يك اسکناسی باشد که در آن دست نبرده باشند و در اثر استعمال يك گوشه اش پاره شده باشد دیده شده است که کسی بر ندارد فقط وقتی است که نمره اش معدوم شده باشد که کسر قیمت دارد و اگر معلوم باشد که مقداری از این اسکناس بطور مرتب چیده شده باشد آوقت است که باید گفت اشخاص مراقب باشند و این اسکناس را قبول نکنند و بعلاوه به نزدیکترین شعبه بانک اگر نزدیک باشد بسگویند و آن شخص را معرفی بکنند ولی بطور کلی نسبت با اسکناسهای کم قیمت که بیشتر در دست مردم است بهیچوجه تضییقی از طرف بانک نشده و بعد از این هم نخواهد شد اما راجع باین اعلانی که آقا خواندند آنرا هم بنده باز مجدداً ببنابانك دستور دادم که يك مطالعه بیشتری بکنند و يك اعلان بهتری انتشار بدهند و مردم را درست متوجه کنند که آن اسکناسهای معیوب به تقلب شده چه شکل است بعد از آن که درست مردم را متوجه کردند اگر يك سوء تفاهمی هم باشد رفع خواهد شد در هر صورت بنده خودم شنیده ام که اشخاصی اسکناس را بعلمت

این اعلان بانک بر ندارد یا اشکالی کنند ولی برای اینکه رفع این سوء تفاهم بکلی بشود بنده دستور میدهم که از طرف بانک يك اعلانی در توضیح اعلان سابق منتشر کنند.

اوجدهی - بسیار خوب .

[۵ - سؤال آقای فرمانفرمائیان و جواب آقای وزیر دارائی]

رئیس - آقای فرمانفرمائیان سؤالی داشتید بفرمائید .
فرمانفرمائیان - سؤال بنده از آقای وزیر دارائی راجع بوضعیت ارزاق عمومی است که البته همه آقایان در این جا در مواقع مختلفه اظهار فرموده اند امنیت و خواربار مسلم است که نظراً اجتماع و اکثریت مجلس هم معطوف به مسئله امنیت و خواربار است راجع به مسئله خواربار البته همه آقایان میدانند و پیش چشم است و مشاهده میفرمایند که خواربار دچار يك مشکلات فوق العاده شده است البته دولت و شخص آقای وزیر دارائی را بنده اطلاع دارم که اقدامات مؤثری کرده اند و بیکار نیستند ولی بهتر است که این مسئله در مجلس گفتگو و مذاکره شود تا اینکه بیشتر موجب اعتماد و تسکین خاطر ها بشود و مسئله ارزاق باندازمای مهم است که بنده تصور میکنم اگر يك جلسه اوقات مجلس صرف این کار بشود وقت مجلس زیاد تلف شده مخصوصاً امسال وضعیت ارزاق آتپوری که امید بخش بود در اوائل بهار یعنی چهل پنجاه روز قبل از این آتپوری که اطلاع از تمام نقاط میرسید بآن اندازه ما نباید اعتماد بکنیم و اطمینان داشته باشیم پس ایجاب میکنند که بیشتر جلب توجه هیئت دولت شده باشد و یکی دیگر از مسائلی که بنده لازم میدانم خاطر آقای وزیر دارائی را متوجه دارم وضعیت طرز عملی است که برای جمع آوری ارزاق در نظر گرفته اند . البته همه میدانیم که قانونی است راجع به تثبیت ارزاق و طرزری که این قانون در جریان بوده است و آن چیزی که ما مشاهده کردیم مخصوصاً در ولایات و سراسر مملکت بنده نمیخواهم عرض کنم البته يك ارزاق موجود در بعضی جاها هست ولی در بعضی ولایات مثل کرمان و یزد شاید باندازه تکافو مردم آن جا ارزاق وجود ندارد و ایالات و ولایاتی که نظر بوضع محصول و کمک مالی

محصول آنها قابل حمل و نقل است قسمت های محدودی است مثل آذربایجان عراق و قسمتهای غربی ایران و در آن جاها مخصوصاً در قسمت ایالت آذربایجان آنچه که بنده در نظرم هست آن هینتی که در گذشته بودند و شما میخواهید با آنها و عاملین آنها این کار را انجام بدهید امیشود این عامین رفتار و کردارشان خوب نبود و هیچکس نسبت با آنها اعتماد و اطمینانی ندارد اینها اشخاصی بوده اند که در ظرف پنجسال شش سال شاید بیشتر یا کمتر متوالیاً در عمل بوده اند و ماملرز عمل و اسلوبی که اینها دارند دیده ایم و این طرز عمل و اسلوب پسندیده نیست و موجب سوء مردم میشود و شما بر عکس برای اینکه این ارزاق را بتوانید جمع آوری کنید در مرحله اول باید اعتماد در مردم تولید کنید باید آن مأموری که میرود آن جا مردم نسبت با او سوء ظن نداشته باشند و با يك تحسن ظن و با يك نظر ایکی او را استقبال کنند تا این که کار برسد بيك جایی مثل قائم کردن محصول و کارهای دیگر اینها از نظر احتکار نیست فقط از نقطه نظر بدرقاری مأمور است بنده میخواستم این جا توجه آقا را باین قسمت جلب کنم شما امروز هر زحمتی بکشید هر توجهی بفرمائید يك مأمور بدی که برود آن جا تمام این زحمات را بهتر میدهد و ما نمیخواهیم این زحمات بهتر برود البته ما میخواهیم مقصود حاصل شود . از نقطه نظر عملی در نقاطی که خواربار وجود دارد البته باید آنها هم نظر خودشان را محدود کنند بهمان میزانی که دولت معین کرده است و باید امروز صیانت کنند و توضیح بدهند نظر خودشان را که اگر در يك جایی خواربار کم است با کمال میل آن خواربار اضافی جای دیگر را سوق بدهند بجاهائی که خواربار کم است و موضوع دیگری که توجه بآن لازم و مسلم است تهیه و سائل نقلیه است که این خواربار را به نقاطی که طرف احتیاج است سوق دهند و البته امروز دولت و مخصوصاً آقای وزیر دارائی بهتر از بنده و سایرین متوجه هستند که وسیله نقلیه در این مملکت دچار يك بحران شدیدی شده است و قسمت اعظم ما محتاج که گران است وقتی که دقت شود از نقطه نظر کرایه است بواسطه اینکه

لاستیک پیدا نمیشود و کامیونهای که مخصوص این کارها بود تعطیل کرده اند و قیمت کرایه از قیمت اصل متاع بیشتر شده است مثلاً بنده خودم اطلاع حاصل کردم که برای حمل فغال از جنگل کیلان باید در حدود خرواری سی تومان کرایه بدهند در صورتیکه خود ذغال هر جنگل روز بروز تنزل میکند ولی این جا ترقی میکند و همینطور است سایر چیزها روغن و گندم که باید از ولایات حمل شود کرایه فوق العاده ای بآن تعلق میگیرد و بنده قائل هستم که راجع بخواربار يك سیاستی دولت داشته باشد و باید دولت يك سیاست روشن داشته باشد و البته باید نهایت اهمیت را باین امر بدهد چه از نقطه نظر مأمورینی که خواهند رفت بیرون ها و چه از نقطه نظر تهیه و سائل نقلیه . غیر از مسئله خواربار موضوع دیگری را که باز شده خواستم گوشزد کنم راجع به تلگرافاتی است که میرسد راجع بعوارض صدی سه که مأمورین میگیرند . مجلس بيك صورتی این عوارض صدی سه را وضع کردند برای اینکه رفاهی باشد برای کشاورزان و طبقه زارعین پس از آنکه آئین نامه و تعرفه ای برای این کار در وزارت دارائی تدوین شد بکلی روح قانون بر گشت و مالیات صدی سه با طرزى که فعلاً گرفته میشود بنده اطمینان میدهم که زحمتش بیشتر از آن مالیاتی است که سی سال قبل بیست سال قبل گرفته میشد مثلاً برای این که وصولی این مالیات زیاد شود و توسعه ای در درآمد آن پیدا شود گرفتن مالیات صدی سه را توجه کرده اند به تمام دهات و از قبضات گذشته است و رسیده است بدسات و مالیه پیش خودش مقرر کرده است و صلاح دیده است که این عده مثلاً صد و پنجاه خانوار یا دو بیست خانوار است ممکن است مشمول این مالیات قرار دهند آمده است در دو بیست متری آن قریه يك بساطی گسترده است برای اخذ مالیات صدی سه و آن تزارعی که يك بار علوفه میرود درو میکنند و برای دام و گاو و عوامل خودش میبرد يك کسی که يك کوله علف میبرد آن را روی بار حساب با جش را میکنند و باید عوائد صدی سه آنرا بدهد این کار واقعاً مخالف است با نظر قانون گذار این است که بنده مخصوصاً جلب نظر آقای

نشوند و هم به دولت و بنسنگاهای دولتی کمک نکنند اگر بنا شود بگوئیم فرق نمیکند حالا این اسکناس است و هر کس بر دارد آوقت يك عده اشخاص از لحاظ نفع پرستی و تقلب يك عملیاتی میکنند که اسباب زحمت میشود پس باید اشخاصی که طرف معامله واقع میشوند اطلاع بدهند که اشخاصی که این عملیات را میکنند جلو گیری شود گر چه دولت و بانک ملی يك مأمورینی دارند که در همه جا حاضر هستند و از اشخاص متقلب جلو گیری میکنند ولی مردم هم باید کمکی در این راه بکنند این است که جلب توجه مردم را در این موضوع کرده اند و گفته اند اولاً نسبت باین اسکناسها خود داری بکنند و اگر دیدند يك چنین چیزی را و اشخاصی را دیدند که مرتکب شدند آنها را به بانک هدایت کنند اما اینکه فرمودند يك چنین چیزی باعث عدم اعتبار اسکناس یا اشکالی برای مردم میشود بعقیده بنده این اعلان هیچکدام این دو موضوع را سبب نشده است برای اینکه اولاً اعتبار اسکناس بجای خودش باقی است و بعلاوه اگر يك اسکناسی باشد که در آن دست نبرده باشند و در اثر استعمال يك گوشه اش پاره شده باشد دیده نشده است که کسی بر ندارد فقط وقتی است که نمره اش معدوم شده باشد که کسر قیمت دارد و اگر معلوم باشد که مقداری از این اسکناس به طور مرتب چیده شده باشد آوقت است که باید گفت اشخاص مراقب باشند و این اسکناس را قبول نکنند و بعلاوه به از دیگرترین شعبه بانک اگر نزد يك باشد بسگویند و آن شخص را معرفی بکنند ولی بطور کلی نسبت با اسکناسهای کم قیمت که بیشتر در دست مردم است بهیچوجه تضمینی از طرف بانک نشده و بعد از این هم نخواهد شد اما راجع باین اعلانی که آقا خواندند آراهم بنده باز مجدداً ببنابك دستور دادم که يك مطالعه بیشتری بکنند و يك اعلان بهتری انتشار بدهند و مردم را درست متوجه کنند که آن اسکناسهای معیوب و تقلب شده چه شکل است بعد از آن که درست مردم را متوجه کردند اگر يك سوء تفاهمی هم باشد رفع خواهد شد در هر صورت بنده خودم شنیده ام که اشخاصی اسکناس را بعلت

این اعلان بانك بر ندارد یا اشکالی کنند ولی برای اینکه رفع این سوء تفاهم بکلی بشود بنده دستور میدهم که از طرف بانك يك اعلانی در توضیح اعلان سابق منتشر کنند.

اوحدی - بسیار خوب.

[۵ - سؤال آقای فرمانفرمایان و

جواب آقای وزیر دارائی]

رئیس - آقای فرمانفرمایان سؤالی داشتید بفرمائید.
فرمانفرمایان - سؤال بنده از آقای وزیر دارائی راجع بوضعیت ارزاق عمومی است که البته همه آقایان در این جا در مواقع مختلفه اظهار فرموده اند امنیت و خواربار مسلم است که نظر اجتماع و اکثریت مجلس هم معطوف به مسئله امنیت و خواربار است راجع به مسئله خواربار البته همه آقایان میدانند و پیش چشم است و مشاهده میفرمایند که خواربار دچار يك مشکلات فوق العاده شده است البته دولت و شخص آقای وزیر دارائی را بنده اطلاع دارم که اقدامات مؤثری کرده اند و بیکار نیستند ولی بهتر است که این مسئله در مجلس گفتگو و مذاکره شود تا اینکه بیشتر موجب اعتماد و تسکین خاطرها بشود و مسئله ارزاق باندازه ای مهم است که بنده تصور میکنم اگر يك جلسه اوقات مجلس صرف این کار بشود وقت مجلس زیادتلاف شده مخصوصاً امسال وضعیت ارزاق آتلوری که امید بخش بود در اوائل بهار یعنی چهل پنججاه روز قبل از این آتلوری که اطلاع از تمام نقاط میرسد بآن اندازه ما نباید اعتماد بکنیم و اطمینان داشته باشیم پس ایجاب میکند که بیشتر جلب توجه هیئت دولت شده باشد و یکی دیگر از مسائلی که بنده لازم میدانم خاطر آقای وزیر دارائی را متوجه دارم وضعیت طرز عملی است که برای جمع آوری ارزاق در نظر گرفته اند. البته همه میدانیم که قانونی است راجع به تثبیت ارزاق و طرزری که این قانون در جریان بوده است و آن چیزی که ما مشاهده کردیم مخصوصاً در ولایات و سراسر مملکت بنده نمیخواهم عرض کنم البته يك ارزاق موجود در بعضی جاها هست ولی در بعضی ولایات مثل کرمان و یزد شاید باندازه تکافو مردم آن جا ارزاق وجود ندارد و ایالات و ولایاتی که نظر بوضع محصول و کمک مالی

محصول آنها قابل حمل و نقل است قسمت های محدودی است مثل آذربایجان عراق و قسمتهای غربی ایران و در آن جاها مخصوصاً در قسمت ایالت آذربایجان آنچه که بنده در نظر هست آن هینتی که در گذشته بودند و شما میخواهید بآنها و عاملین آنها این کار را انجام بدهید همیشه این عامین رفتار و کردارشان خوب نبود و هیچکس نسبت بآنها اعتماد و اطمینانی ندارد اینها اشخاصی بوده اند که در ظرف پنجسال شش سال شاید بیشتر یا کمتر متوالیاً در عمل بوده اند و ما طرز عمل و اسلوبی که اینها دارند دیده ایم و این طرز عمل و اسلوب پسندیده نیست و موجب سوء مردم میشود و شما بر عکس برای اینکه این ارزاق را بتوانید جمع آوری کنید در مرحله اول باید اعتماد در مردم تولید کنید باید آن مأموری که میرود آن جا مردم نسبت باو سوء ظن نداشته باشند و بانك حسن ظن و بانك نظر یکی او را استقبال کنند تا این که کار برسد بيك جایی مثل قائم کردن محصول و کارهای دیگر اینها از نظر احتکار نیست فقط از نقطه نظر بدر رفتاری مأمور است بنده میخواستم این جا توجه آقا را باین قسمت جلب کنم شما امروز هر زحمتی بکشید هر توجهی بفرمائید يك مأمور بدی که برود آن جا تمام این زحمات را بهدر میدهد و ما نمیخواهیم این زحمات بهدر برود البته ما میخواهیم مقصود حاصل شود. از نقطه نظر عملی در نقاطی که خواربار وجود دارد البته باید آنها هم نظر خودشان را محدود کنند بهمان میزانی که دولت معین کرده است و باید امروز صیانت کنند و توضیح بدهند نظر خودشان را که اگر در يك جایی خواربار کم است با کمال میل آن خواربار اضافی جای دیگر را سوق بدهند بجاهائی که خواربار کم است و موضوع دیگری که توجه بآن لازم و مسلم است تهیه وسائل نقلیه است که این خواربار را به نقاطی که طرف احتیاج است سوق دهند و البته امروز دولت و مخصوصاً آقای وزیر دارائی بهتر از بنده و سایرین متوجه هستند که وسیله نقلیه در این مملکت دچار يك بحران شدیدی شده است و قسمت اعظم ما محتاج که گران است وقتی که دقت شود از نقطه نظر کرایه داشت بواسطه اینکه

لاستیک پیدا نمیشود و کامیونهای که مخصوص این کارها بود تعطیل کرده اند و قیمت کرایه از قیمت اصل متاع بیشتر شده است مثلاً بنده خودم اطلاع حاصل کردم که برای حمل فغال از جنگل گیلان باید در حدود خروازی سی تومان کرایه بدهند در صورتیکه خود ذغال هر جنگل روز بروز تنزل میکند ولی این جا ترقی میکند و همینطور است سایر چیزها روغن و گندم که باید از ولایات حمل شود کرایه فوق العاده ای بآن تعلق میگیرد و بنده قائل هستم که راجع بخواربار يك سیاستی دولت داشته باشد و باید دولت يك سیاست روشن داشته باشد و البته باید نهایت اهمیت را باین امر بدهد چه از نقطه نظر مأمورینی که خواهند رفت بیرون ها و چه از نقطه نظر تهیه وسائل نقلیه. غیر از مسئله خواربار موضوع دیگری را که باز بنده خواستم گوشزد کنم راجع به تلنگرافائی است که میرسد راجع بعوارض صدی سه که مأمورین میگیرند. مجلس بيك صورتی این عوارض صدی سه را وضع کردند برای اینکه رفاهی باشد برای کشاورزان و طبقه زارعین پس از آنکه آئین نامه و تعرفه ای برای این کار در وزارت دارائی تدوین شد بکلی روح قانون برگشت و مالیات صدی سه با طرزری که فعلاً گرفته میشود بنده اطمینان میدهم که زحمتش بیشتر از آن مالیاتی است که سی سال قبل بیست سال قبل گرفته میشد مثلاً برای این که وصولی این مالیات زیاد شود و توسعه ای در درآمد آن پیدا شود گرفتن مالیات صدی سه را توجه کرده اند به تمام دهات و از قصبهات گذشته است و رسیده است بهدهات و مالیه پیش خودش مقرر کرده است و صلاح دیده است که این ده مثلاً صد و پنجاه خالوار یا ده است خاوار است ممکن است مشمول این مالیات قرار ندهد آمده است در دوست متری آن قریه بانك بساطی گسترده است برای اخذ مالیات صدی سه و آن زارعی که يك بار علفه میرود درو میکند و برای دام و گاو و عوامل خودش میبرد يك کسی که يك کوله علف میبرد آن را روی بار حساب میکنند و باید عوائد صدی سه آنرا بدهد این کار واقعاً مخالف است با نظر قانون گذار این است که بنده مخصوصاً جلب نظر آقای

وزیر دارائی را باین نکته معطوف میدارم که در این باب از جهی بفرمایند و از گرفتن اینگونه عوارض صرف نظر شود و فقط محدود کنند باصل مالیات صدی سه آنهم در شهرها و قصبائی که حقیقتاً قصبه است نه اینکه هر قریه ای را اسم قصبه رویش بگذارند و عوارض صدی سه را در آن جا معین کنند.

وزیر دارائی - در باب خواربار که آقای فرمانفرمائیان تذکر دادند بنده و همبطنطور هیئت دولت توجه کاملی به این موضوع دارند و توضیحاتی که بایستی عرض شود بقدری مفصل خواهد بود که چند ساعت وقت لازم دارد و عموماً بنده به بعضی اقدامات اساسی که دولت در این باب کرده است اشاره میکنم و فقط آن قسمت ها را عرض میکنم. عرض کنم امسال خوار بار ما در ابتدای سال خیلی خوب بود و هنوز هم معلوم نیست بعلت عدم بارندگی در بعضی جاها چقدر صدمه دیده است و امیدواریم صدمه زیادی رسیده باشد و البته اثرات بدی سال قبل هنوز در مردم هست البته امسال برای جمع آوری محصول بیش از هر سالی ما دچار مشکلات خواهیم بود و سعی دولت البته باید پیش از پیش باشد و مساعدت همه اشخاص را نسبت باین امر ما باید استمداد کنیم کاری که ما امسال خواهیم کرد و الآن هم مشغول شده ایم در همه جا این است اولاً وضع آب محل، آفت، خوبی و بدی محصول را تشخیص بدهیم چیست بعد از آنکه آنرا تشخیص دادیم مازاد آن محل را در نظر بگیریم و طی آیین نامه ای که از مجلس گذشته است نسبت بآب محل مازادش را تشخیص بدهیم و مطالبه کنیم و محل کنیم البته باز هم عرض میکنم این اقدامات دولت وقتی متمرکز خواهد بود و بسته باین است که در کشور جنس بقدر کفایت باشد و الا در سال گذشته هم یک مقداری از محصول در نتیجه بعضی حوادث از بین رفت ولی اساساً جنس بقدر کافی نبود و اگر دولت هم اقدام میکرد نتیجه ایجاد اول باید جنس باشد بعد دولت اقدام کنند ما از لحاظ اقدام فروگذار نمیکنیم و مأمورینی هم که سابقاً میفرستادند که طرف سوء ظن هستند شاید یک عده مأمورین جزء بودند که

والبتنه بنده سعی میکنم و نهایت مواظبت میشود نسبت باشخاصی که با بارهای کوچک و کوله بارهائی که میآید مزاحمت نشود ولی این را بدانند که مطابق قانون این مالیات فقط در شهرها و قصبات گرفته میشود

رئیس - آقای بهبهانی

بهبهانی - راجع به وام و اجاره یک فرمایشاتی شد در این جا که بنده لازم میدانم در این باب یک توضیحات بیشتری از طرف آقایان اعضاء دولت بدهند و گذشته از این یک فرمایشی کردند آقای رئیس دولت که بنده تصور میکنم مبتنی بر یک اشتباهی بوده است و آن راجع به این بود که فرمودند که این وام غیر از وام های دیگر است و مربوط به جلب منافعی است برای مملکت در هر حال این ماده قانون اساسی که آقای انوار خواندند مربوط باین است که اگر استقراری باهر معامله ای که در داخله یا خارجه بخواهند بکنند دولت باید قبلاً به مجلس بیاورد علاوه بر این کلیه منافعی که در این مملکت حاصل میشود یا مخارجی که میشود از هر جا که باشد باید با تصویب مجلس شورای ملی باشد بنا بر این موضوع ندارد که میفرمایند این معاملات از معاملات دیگر خارج است و نباید مجلس تصویب کند بنده عقیده ام این است که بایستی مجلس تصویب کند و گذشته از این توضیحات دیگر هم هست که باید بفرمایند و ما تقاضا کرده بودیم که جلسه خصوصی بشود و در جلسه خصوصی بهتر میشود توضیحات خواست حالا هم اگر آقایان تصویب میفرمایند جلسه خصوصی بشود و آقایان شریف بیاورند و اگر سئوالانی هست آزادانه بکنند که بنده مخالف نیستم مذاکرات در این موضوع کافی شود و وارد دستور شویم و الا بنده تقاضا میکنم که اجازه بدهند این جا آقایان سئوالات خودشان را بکنند و جوابهای لازم را بشنوند چون یک خیالات و تصوراتی برای بعضی از آقایان در این باب هست **وزیر دارائی** - عرض کنم چه وام و چه استقراض بدین تصویب مجلس نمیشود این را بنده عرض کردم باز هم عرض میکنم لازم به گفتن هم نیست. اما راجع بقسمت دوم و جلسه

خصوصی دولت مختصر است هر وقت بخواهند جلسه خصوصی بشود و هر سئوالی آقایان دارند بفرمایند کاملاً جواب داده می شود.

بعضی از نمایندگان - جلسه خصوصی چهارشنبه بشود [۶ - بقیه شور لایحه املاک و آذاری از ماده ۱۵]

رئیس - لایحه املاک و آذاری مطرح است. ماده ۱۵ قرائت میشود

ماده ۱۵ - در کلیه مواردی که ملک بفروشنده رد میشود فروشنده باید بهای دریافتی را بدولت مسترد دارد و رد ملک باو موکول به پرداخت مبلغ دریافتی میباشد در مواردی هم که تفاوت قیمت ملک بفروشنده پرداخته میشود و چه یکجه قبلاً از بابت قیمت پرداخته شده است احتساب خواهد شد در صورتیکه معلوم شود فروشنده ملک حق انتقال نداشته ملک با رعایت شرایط مقرر در ماده ۱۴ راجع بساخته مان مهم و تغییرات اساسی بمتصرف حین انتقال مسترد و حکم بدر یافت بهای پرداختی از فروشنده صادر خواهد شد

تبصره ۱ - در مواردی که هیئت رسیدگی رأی به رد ملک و دریافت بهای پرداخته شده صادر مینماید در صورت تقاضای شاکی قراری برای پرداخت بها با قساطیکه زائد بر پنجسال نباشد خواهد داد و عین ملک وثیقه پرداخت تمام اقساط خواهد بود.

تبصره ۲ - مقصود از تصرف بعنوان مالکیت است یا وقفیت خواه بدون واسطه باشد و خواه بواسطه مستأجر و مباشر و امثال آن.

رئیس - آقای اعتبار.

اعتبار - اشکال بنده در تبصره ۱ ماده ۱۵ است در تبصره مینویسد: در صورت تقاضای شاکی قراری برای پرداخت بها با قساطی که زائد بر پنج سال نباشد خواهد داد. بنده اساساً مخالف نیستم که با قساط این پول گرفته شود ولی اگر چنانچه یک کسی هم طاقت این را داشته باشد که بتواند این پول را نقداً بدهد چرا ما مقید کنیم او را که حتماً قرار اقساط بدهد البته آن کسیکه دارد باید نقد بدهد ولی آن کسیکه ندارد میتواند تقاضای اقساط بکند از این جهت بنده معترض اینجا

اضافه شود در صورت تقاضای شاکی و عدم تمکن که اگر واقعاً توانایی پرداخت نداشته باشد موافقت کنند با تقاضای او .

مخبر - نتیجه بیان آقای اعتبار این است که با موضوع موافقت الا اینکه شرط توانایی را هم ذکر کنند . در ماده ۱۴ هم که شرط شد در يك جای دیگر راجع به قسط هزار تومان ولی اصولاً رسیدگی بتوانایی و عدم توانایی کار مشکلی است آقا مخصوصاً که مرکز رسیدگی باین دعوی هم در مرکز خواهد بود و احیاناً ممکن است يك کمیسیون سیاری داشته باشند کسایکه شهود برای عدم توانایی خودشان دارند (البته تحقیق از ملاحظین ممکنست) آوقت مجبورند از ولایات از پشت فلان کوه یا فلان مرتع یا فلان چراگاه یسکنفری باشد چند نفر شاهد تهیه کنند بیاورد و اثبات ناتوانی برای خودش بکند بمالوه دیده میشود که املاک خالصه دولتی را میفروشند با اقساط الا اینکه اگر کسی گفت که من پول نقد میدهم این شرطش مناسب تر است تا کسیکه میخواهد با اقساط بخرد آوقت شما که ملک خود مردم را میخواهید بهشان پس بدهید و پولی را که گرفته اند پس بگیرند آوقت اقتضا دارد که این پول را با اقساط بگیری آهم در صورتی است که تقاضی کند و بعلاوه اگر فراموش نشده باشد در ماده ۱۴ تبصره ای گذشت که اگر کسی پولش را قبلاً در موقع شکایت داد منافع را استفاده میکند این تشویق آن کسی است که میخواهد استفاده کند این شخص اگر تمکن داشت برای استفاده از منافع می آورد پول را تقدماً میدهد و اگر نداشت و تقاضی کرد که با اقساط تأدیه کند ارفاق بیشتری است که با او عمل میشود این است که اگر موافقت نفرمایند ماده خودش بهتر تأمین میکند .

رئیس - آقای الوار

الوار - این ماده پانزده بعد از ماده چهارده است . در ماده ۱۴ يك هزار تومانی را استثناء کردیم در این ماده نوشته شده است که وجه دریافتی را با اقساط استرداد کنند بنده عرض اینست اضافه شود در کلیه مواضع غیر از آن مورد

هزار تومان این يك موضوع . موضوع دیگر آن چیز است که آقای اعتبار بیان کردند بکلی مخالف با عقیده بنده است عقیده بنده این است که بکلی لازم نیست پافشاری بکنیم اینها املاکی است که سالهای سال از دست اینها خارج شده دولت در مقام جلب اینها و جبران گذشته است لازم نیست که مطابق آن قرار بدهیم حالا عقیده بنده این است که آن عملی که میشود در خالصه پنجسال است اینجا هم بکنند نه اینکه شاکی بیاید عدم توانایی خودش را ثابت کند مجلس دولت بیاید از اول مثل همان قانون فروش خالصه که پنجسال قرار داده است اینرا هم مثل همان ملاحظه بکنیم اینست که بنده پیشنهاد میکنم اگر آقای مخبر موافقت بکنند که عبارت مطابق قانون فروش خالصجات اصلاح شود نسبت بآن کسایکه باید وجه دریافتی را مسترد کنند .

مخبر - قسمتی را که آقای الوار تذکر دادند در همان شق ب ماده ۱۴ نظرشان تأمین شده است و این قید هم که مطابق فروش خالصجات عمل بشود مناسب نیست و خود ماده بهتر است . اگر تقاضی کرد از او میپذیرند و او هم اگر واقعاً پول ندارد تقاضی میکند و قبول میشود .

الوار - تولید زحمت میکند .
رئیس - آقای دکتر سنگ

دکتر سنگ - بنده چند جلسه بود بواسطه گرفتاری که داشتم و ناخوش حال بودم و افتخار حضور در مجلس را نداشتم هر چند از وضعیت و گزارشی که دیدم طوری نوشته است که من که یکی از افراد مجلس هستم و تابع اکثریت میباشم و هیچوقت نمیخواهم آن چیزی که خودم میخواهم پیش ببرم و آن چیزی که اکثریت مجلس میخواهد تابع آن هستم و باید باشد حالا ماده چهارده بآن ترتیب که گذشت آقایان دیدند و آنچه وضعیت قابل تذکر بود و بنده تذکر داشتم و میخواستم عرض بکنم که این دو هزار تومان را که دولت برای يك عده معین کرده بود اینها محقق بودند که معین کردند بعد کمیسیون این استحقاقی را متوجه شد و سه هزار تومان معین کرد بعضی دیگر گفتند پنجاه هزار تومان آوقت

بالاخره شد هزار تومان آهم با این ترتیب که هر کس مشمول هزار تومان میشود باید برود بگوید من ندارم بنده خودم که بحمدالله همه آقایان میدانند شکر خدا را که اصطکاک بهیچکس ندارم شخصاً و کیل خصوصی کسی نیستم تنها ما زاندران هم نیست بقول آقای مؤید احمدی از قصر شیرین است تا جنوب و همه گرفتار هستند آقایان هم متوجه گرفتاری شان هستند ولی اینرا در نظر داشته باشید که کسی نمیآید بگوید من ندارم من فقیرم این هزار تومان را از من نگیرید آمدیم سر موضوعی که آقای اعتبار فرمودند اینرا در نظر داشته باشید که اینها ملکی نیست که مجاناً بخواهند بمردم بدهند این موضوع خالصه نیست که بخواهند بفروشند خالصه را کسی که میخواهد بخرد البته متمکن است که میخورد کسیکه پول نداشته باشد که خالصه نمیخورد چه طور شد کسی که میخواهد ملک خالصه را بخرد یا بنده که میخواهم شرکت کنم باید قسط بدهم ولی کسیکه ملکش را از دست گرفته اند و بهیچوجه تمکن ندارد باید فوراً پولش را بدهد آخر يك ارفاقی رحمی حقیقه بنده استدعا میکنم از طرف این آقایان توجه فرمایند بنده عقیده دارم چرا پنجسال این را باید بدهد خالصه مال دولت است کسی که متمکن است آبرا میخورد با اقساط پول میدهد این ملک مال خودش است میخواهد بهش بدهند اینرا میگویند که نقد بدهد بنده عرض میکنم که موافقت بکنند پنجسال کم است ده سال بکنیم والله ده سال اگر بکنند جادارد بنده کراراً عرض کردم که شخصی را نباید در نظر گرفت این کار کار عموم است بنده که در اینجا هستم خدا را شاهد میگیرم که يك کس مخصوصی را در نظر ندارم بنده برای عموم عرض میکنم و از آقایان استدعا میکنم که عموم را در نظر داشته باشند و يك کسیکه زندگانی او چندین سال است رفته است این نمیتواند پول بدهد و مجبور میشود ملک خودش را بفروشد والله این گناه است خدا میداند این گناه است وقتیکه این بدست دولت آمد دولت هم همانطور که اعلیحضرت همانوی مرحمت فرموده اند مجلس هم میخواهد بگذارند این املاک را

بمردم بدهند اقساط را هم زیاد کنید ده ساله بدهید که يك ارفاقی شده باشد رأی اکثریت مجلس هم قاطع است .
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد رأی گرفته میشود بماده پانزده موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۱۶ ماده ۱۶ - رأی هیئت با طرف دعوی ابلاغ میشود و قابل اعتراض نیست فقط از تاریخ ابلاغ تا ده روز با رعایت مسافت قابل تجدید نظر خواهد بود . برای مسافت از قرار هر سی و شش کیلومتر يك روز اضافه شده و برای کس آن هم يك روز تمام منظور میشود . روز ابلاغ و روز تقدیم درخواست تجدید نظر حساب نخواهد شد .

رئیس - موافقین باماده ۱۶ برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده هفدهم

ماده ۱۷ - تجدید نظر در هیئتی بعمل می آید مرکب از پنج نفر که بترتیب انتخاب رئیس و کارمندان اصلی و جانشین و رسیدگی و صدور رأی و حضور نماینده وزارت دارائی بنحوی است که در مورد هیئت نخستین ذکر شده است .

رئیس - رأی میگیریم بماده هفده موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده هیجدهم

ماده ۱۸ - رأی هیئت تجدید نظر قطعی است و بموقع اجرا گذارده میشود چنان است احکام هیئت نخستین که در مدت قانونی نسبت بآن درخواست تجدید نظر شده باشد

رئیس - موافقین باماده هیجدهم برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده اوزدهم

ماده ۱۹ - در مواردی که بموجب حکم قطعی این هیئتها ملک بتصرف شاکی داده می شود هر گاه قبل از تصرف اعلیحضرت شاه سابق سند مالکیت بنام شاکی یا آبادی قبل از او صادر شده و یا جریان ثبت بنام شاکی یا آبادی قبل از او پایان یافته و مدت اعتراض آن گذشته باشد ملک مطابق مقررات ثبت بنام صاحب حق در دفتر املاک ثبت

خواهد شد و سند مالکیت اعالیه حضرت شاه سابق باطل می شود و در غیر این دو صورت چنانچه سند مالکیتی بنام اعالیه حضرت شاه سابق صادر شده باشد ابطال و کسی که حکم این هیئت به نفع او صادر شده است طبق مقررات درخواست ثبت خواهد نمود و مطابق قواعد عمومی با او رفتار خواهد شد ، بدون درخواست ثبت نیز اشخاصی می توانند اگر حقی بر یکدیگر داشته باشند نسبت باین املاک یا وجهی که دولت در عوض این املاک پرداخته است در دادگاهها طبق مقررات عمل اقامه دعوی نمایند

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - اینجادرضمن این ماده هست که سند مالکیت اعلیه حضرت شاه سابق باطل میشود بنده به آقای وزیر دادگستری عرض میکنم بنده تعجب میکنم هنوز اسناد مالکیت بنام شاه سابق باقی است در صورتیکه بموجب سند رسمی منتقل شد باعلیه حضرت فعلی و اعلیه حضرت فعلی هم منتقل کردند به دولت دولت هم به صاحبانش باید منتقل کند در صورتیکه یک قسمت از این املاک در دست دولت باقی میماند آنوقت سندش باسم شاه سابق است یک قسمت که باطل میشود بصاحبانش داده میشود ولی یک قسمت که باطل نکردید همینطور میماند در ید دولت در صورتیکه سندش بنام شاه سابق است اگر چه در یکی دو ماده بعد دیدم که باطل خواهد شد چرا حالا باطل نکنند ؟

وزیر دادگستری - بنده راجع باین اسناد مالکیت سابقاً عرض کرده بودم و حالا هم چون آقای طباطبائی فرمودند باز عرض میکنم بعد از اینکه این املاک انتقال پیدا کرد و بعد بدولت هم واگذار شد دولت این لایحه را آورد و اینطور در نظر گرفت که اول اشخاصی که نسبت باین املاک ذی حق هستند حقیقتاً معلوم شود آنچه که مربوط بآنهاست رد بشود و آنچه که باقی میماند بنام دولت اسناد مالکیتش باسم دولت میشود زیرا اینست که این املاک که متعلق باشخاص میشود اسناد مالکیتش را باید نگاه می داشتیم و اگر از اول اینها را باسم دولت میکردیم بعد باسم اشخاص

خوب این کار لغوی بود بعلمت اینکه دولت در نظر داشت اینها را بصاحبان حقیقی آنها برگرداند پس باین حال نگاه داشتیم که مالکیت اشخاص محرز شود و املاک آنها برگردد آنچه که بآنها رد میشود اوراق مالکیت بنام آنها صادر شود و آنچه که باقی میماند برای دولت آتوق اسناد مالکیت بنام دولت صادر میکنیم

رئیس - دوپیشنهاد رسیده است خوانده میشود
پیشنهاد آقای مؤید احمدی
پیشنهاد میکنم باین ماده ۱۹ افزوده شود : قرار سقوط هائی که در خلال دادرسی راجع به املاک بتصرف شاه سابق در آمده صادر گردیده از تاریخ اجرای این قانون تا بیست روز قابل پژوهش و فرجام است و بهر حال گردش کار دز دادگاههای عمومی تعقیب و بادعای عذر موجه رسیدگی خواهد شد .

رئیس - آقای مؤید احمدی
مؤید احمدی - بنده مختصر عرض میکنم میخواهم وارد جریان سابق بشوم ولی گاهی املاکی به ثبت داده شده صاحبش را گرفته اند توقیف کرده اند تا مدت اعتراف گذشته است آنوقت مرخصش کرده اند و سند مالکیت صادر کرده اند بآنها حق داده شود و اینکه بنده عرض کردم عذر موجه برای این است که رسیدگی بشود ببینند موجه است یا نه و الا نمیکن است صرف نظر کنم (وزیر دادگستری - بلی بزاید بهتر است) مقصود این است که ببینند صحیح است یا نه یا بهانه بگیرند و در صورتیکه معاون شد اینطور نیست بیست روز حق داشته باشند استیناف و میز بدهند

وزیر دادگستری - با اصل پیشنهادی که شده است بنده موافقت میکنم اما چون این جمله اخیرش یک قدری کش دار است ممکن است تولید اشکال کند و از طرف دیگر مسلم است که محکمه رسیدگی میکند عذر موجهی اگر باشد خودش قبول میکند باین جهت بنظر بنده جمله آخرش را بزاید بهتر است (بنده هم موافقت میکنم)
مخبر - اجازه بفرمائید یک توضیحی است در اینجا

که از لحاظ عمل خیلی لازم است ما دوجور قرار سقوط داریم در دادرسی یک جور قرار سقوط دعوی پژوهشی که اگر کسی در یک حکمی دعوی پژوهش کرد و در مدت سه ماه تعقیب نکرد و قانون مینویسد بدون عذر موجه تعقیب نکرد محکمه قرار سقوط دعوی را صادر میکند در صورتی که طرف تقاضی کند . این یکی یکی هم قرار سقوط اعتراضی داریم که ماده هیجده قانون ثبت اسناد است که مینویسد هر گاه متعرض بتقاضای ثبت در طرف مدت شصت روز دعوی خود را تعقیب نکرد قرار سقوط اعتراض از صادر میشود اینجا دیگر قضیه عذر موجه نیست و صرف عدم تعقیب کافی است و همینطور که شکایت شده است و به عرض آقای وزیر هم رسیده است یک عده مواعی برایشان ایجاد میشد که نمیتوانستند بروند ثبتشان را تعقیب کنند یا بجای دیگر منتقل میشدند یا بهر کلایشان گفته می شد تعقیب نکنند یا چه میشد که تعقیب نمیکردند و باین جهت تصدیق میکردند تا شصت روز است تعقیب نشده بعد قرار صادر میشد حالا اگر بخواهند پژوهش و فرجام از این قرار بخواهند قطعاً محکمه استیناف اگر وارد رسیدگی عذر بشود تأیید میکند برای اینکه وقتی که گفتند شصت روز است عذر موجه بوده است ولی این توضیحی که آقای وزیر فرمودند که محکمه بادعای عذر موجه رسیدگی می کند این در واقع تفسیر پارلمانی ماده هیجده است و باین تفسیر بنده هم که مخبر کمیسیون هستم موافقت میکنم

پیشنهاد آقای بهبهانی
قرار سقوط هائی که در خلال دادرسی راجع باملاکی که بتصرف پادشاه سابق در آمده صادر گردیده از تاریخ اجرای این قانون تا بیست روز قابل پژوهش و فرجام است و بهر حال جریان کار در دادگاههای عمومی تعقیب می شود وزیر دادگستری - بسیار خوب همین باشد موضوع یکی است .

مؤید احمدی - بنده هم موافقت میکنم
رئیس - آقای طوسی

طوسی - دوتا تبصره است که اگر نظر مبارک آقای وزیر باشد آن روزی که صحبت شد در ماده چهارده بود و فرمودند که در ماده نوزده بایستی گذاشته شود حالا برای استحضار خاطر مبارک خوانده می شود تا بعد تر پیش داده شود (وزیر دادگستری بخوانید) این یکی در حدود چهل و سه امضا دارد .

پیشنهاد چهل و سه نفر از نمایندگان
تبصره ذیل را بماده ۱۹ پیشنهاد مینمائیم . از شهر پورماه ۱۳۲۰ تا تاریخ صدور رأی نهائی از هیئت های رسیدگی هر گونه نقل و انتقالی و هر قسم معامله و قرارداد حق الزحمه و غیره اعم از رسمی و غیر رسمی بین اشخاص راجع باملاک مورد این قانون انجام شده باشد از درجه اعتبار ساقط و هیچگونه اثر قانونی نخواهد داشت و محضاً کم رسیدگی نخواهند کرد .

پیشنهاد چهل و پنج نفر از نمایندگان
تبصره - هیچیک از نمایندگان مجلس نمیتوانند در هیئتهای رسیدگی موضوع این قانون بسمت و کالت دادگستری وارد دعوی بشوند
رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - چون در ذیل این پیشنهاد امضای چهل و پنج نفر از آقایان است خوانستم از آقای دشمنی و آقای اعتبار سوال کنم که یک توضیح بیشتری بدهند از نمایندگان آن کسی که سمت و کالت رسمی نداشته باشد که نمیتواند و کالت دادگستری بکند در محاکم هم نمی پذیرد مقصود شاید نمایندگان گانی بوده است که حق و کالت دارند اگر آن منظور است که چرا بهاور عموم نوشته اند یک توضیحی در این خصوص بفرمایند
رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - این پیشنهادی است که چهل و پنج نفر آقایان امضا کردند یکی هم خودم امضاء کرده ام . نظر این بود که نمایندگان هم بنا باین قانونی که مربوط بوزارت دادگستری است بتوانند وکیل اتفافی بشوند سالی یک مرتبه میشود و

چون در اطراف این مطلب در خارج خیلی صحبت میشود و همه آقایان هم موافق هستند از این جهت ما خواستیم بگوئیم که مجلس نمایندگان مجلس در این کار ابداً دخالتی ندارد (صحیح است)

رئیس - آقای انوار

انوار - در تبصره اول يك موضوعی را بنده تذکر میدهم چنانکه آقای وزیر دادگستری و سایر آقایان دیگر هم متوجه هستند بعد از اینکه دفاتر رسمی تشکیل شد در طهران و مراکز ایالات و ولایات دهات درست شد اعلان شد و تمام محاکم غیر از قبالة ها و اسنادی که از آنها صادر شده است رسمیت ندهند و هیچ معامله در هیچ جا صورت رسمی ندارد دیگر اینکه در دفاتر رسمی نوشته شود بنده تصور میکنم که خود آقایان بهتر از بنده مستحضر باشند بنده رویه گرفته يك آدم ساده ای هستم (خنده نمایندگان) در هیچ موضوعی داخل نبوده ام اما این موضوع را که عنوان میکنند که اگر معامله ای واقع شده باشد چه بشود پسین را رسمی از معاملات رسمی است و اسناد صادر از آنها سندیت دارد و غیر از آن سندیت ندارد و هیچ محکمه ای نمی پذیرد و نوشتن این تبصره برای مجلس خوب نیست و تصور میکنم که در مجلس کسی باشد که يك سوابقی با آنهائی که املاک بهشان داده میشود داشته باشد و این صحبت ها نباید بشود بنده از روی عقیده خودم این اظهار را میکنم معذرت مکن است بگویند تبصره قبول بشود بنده عرضی ندارم رأی بدهند اما از حیثیت مجلس بنده دور میدانم که این تبصره را بنویسند و هیچیک از او کلا وارد این قسمت نشده اند و اگر هم نوشته شده باشد رسمیت ندارد و محکمه نمی پذیرد

رئیس - آقای ملک مدلی

ملک مدلی - این موضوع که آقای هاشمی فرمودند که و کلا حق ندارد حتی وکیل دادگستری هم قبول دعوی کند بنده راجع بموضوعی که آقای انوار صحبت کردند و بمقیده بنده نظری که آقای انوار فرمودند صحیح است و همه

و کلا نمایندگان مجلس مبری از این موضوع هستند ولی متأسفانه يك سوء تفاهمی در خلیج از مجلس شده است که برای اجتناب از آن مجلس بایستی نشان بدهد که این موضوعات وجود خارجی ندارد و اثبات این مطلب و رفع این سوء تفاهمات برای دادن باین تبصره ایست که چند نفر از نمایندگان مجلس شورای ملی پیشنهاد کرده اند مضافاً اینکه اگر در دفاتر اسناد رسمی هم نشده باشد در فلان این مدت آن هم باطل است چرا برای اینکه مجلس شورای ملی و عامه نظرشان این است که این املاک بصاحبان اصلی خودش برگردد و اشخاصی در این میان سوء استفاده نکنند و الا مجلس نمایندگان وارد این موضوع نیستند و بنده هم از اشخاصی هستم که ابداً دخالتی ندارم و این موضوع اصلاً صورت خارجی ندارد ولی متأسفانه مثل مسائل دیگری که باینکه منتشر میشود عامه قضاوتهای بدون تأمل میکنند برای رفع سوء تفاهم این پیشنهاد که همه آقایان امضا کرده اند و بنده هم یکی از امضا کنندگان هستم دادیم که رفع این سوء تفاهمات بشود و البته برای دادن و ضمیمه شدن باین قانون هیچ سوء تفاهمی نسبت به آقایان نمایندگان پیدا نمیشود بنظر بنده خیلی خوب است که مناسبت دارد بودن این تبصره در این ماده

رئیس - آقای طهرانچی

طهرانچی - این تبصره ای که الآن قرائت شد آقای وزیر دادگستری قبول فرمودند و آقای مخبر هم در جلسه قبول کردند و مورد مذاکره و محتاج به مذاکره نیست باید رأی بگیرند.

وزیر دادگستری - بخوانید آقای

(پیشنهاد سابق که بامضاء چهل و شش نفر از نمایندگان بود قرائت شد)

اورنگ - شده و بشود.

وزیر دادگستری - بسیار خوب رأی گرفته شود.

رئیس موافقین با این پیشنهاد برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

پیشنهاد قریب پنجاه نفر از نمایندگان

تبصره ذیل را پیشنهاد میکنم. هیچیک از آقایان نمایندگان مجلس نمیتوانند در هیئت های رسیدگی موضوع این قانون بسمت وکالت دادگستری یا حکمیت وارد شوند از لحاظ این قانون بسمت وکالت دادگستری یا حکمیت وارد دعوی بشوند

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - دو چیز اینجا نوشته اند که آقایان و کلا در این دعوی وکیل نمیتوانند بشوند یکی هم نوشته اند حکم نمیتوانند بشوند بنده استدعا میکنم آقایان وزرا هم حق حکمیت در این موضوع نداشته باشند.

یک نفر از نمایندگان - و معاونین.

مخبر - عرض کنم که البته شاید نه تنها مملکت ایران بلکه از لحاظ تاریخ تمام دوا متمدن عالم این نظر را دارند که محیط پارلمان يك محیطی باشد که در تحت يك تأیثی واقع شود و چیزی که در آن محیط خیلی مؤثر باشد صلاح و مصلحت کشور باشد نه اینکه اگر احیاناً چند نفری در خارج گفتند که چون اعضاء کمیسیون بازرگانی از تجار معلوم شده اند پس وای بحال آن قانون احتکاری که از کمیسیون بازرگانی بگذرد آوقت نتیجه این میشود که تمام تجار جمع بشوند برای تهرئه خودشان در مجلس شورای ملی يك ماده پیشنهاد بکنند که هیچیک از نمایندگان مجلس حق تجارت ندارد و همچنین نظیر موارد دیگر اینها يك مسائلی است در خارج اشخاصی که می نویسند و اشخاصی که هو میکنند اشخاصی که مطالبی را انتشار میدهند آنها می نشینند در خارج و میخندند میگویند همین جائیکه تحت تأثیر نباید برود ما تحت تأثیرش گذاشتیم بدلیل همین ماده قانون والا این حرف شد که هیچیک از نمایندگان مجلس شورای ملی عادت این است بنده که این حرف را میزنم فردا روزنامه ناهید بر میدارد می نویسند که اطلاق شجیعانه آقای اعتبار همه را بیدار کرده و نقابت هم رفت و در کمیته مازندران شرکت کرد بگذار بنویسد ولی حق را باید گفت اینجا يك مقام مقدسی است باید اشخاص حرف خودشان را صادقانه و پوست کنده بگویند ما يك کنترات صادقانه ای با مردم داریم يك وظیفه داریم که صاف و پوست کنده باید گفت اینجا نوشته است که هیچیک از نمایندگان

مجلس نمیتوانند در هیئت های رسیدگی موضوع این قانون بسمت وکالت دادگستری یا حکمیت وارد شوند از لحاظ قضائی این ماده را تجزیه میکنیم وکیل مجلس بسمت وکالت دادگستری وارد نشود یعنی آن کسی که وارد میشود بسمت وکالت بسمت دلالی بسمت نظرهای دیگر آن سمت وکالت را ندارد (بعضی از نمایندگان - آنها را هم بنویسید) بنده مقصودم نمایاندن این است که این ماده ای که پیشنهاد میشود دارای يك نقیصی است و توجه بآن نشده است ولی تحت تأثیر محیط همه داد میزنند بسمت وکالت دادگستری پس آن کسی که وارد میشود بسمت وکالت دادگستری وکیل دادگستری آقایان باید یا سابقه وکالت داشته باشد یا امتحان لیسانس بدهد و بالاخره وزارت دادگستری باید جواز بدهد و دولت از او مالیات بردارد و مدعی دیگر دهمانطور که تاجر و سایر اصناف دارند وکالت در دادگستری که در دنیا يك سمت با احترامی دارد و تمام زمامداران دنیا بالاخره پایه زندگانی و تحصیلشان در وکالت دادگستری بوده است همه دارای يك عنوانی بوده اند اینها را ما بگوئیم که بسمت وکالت دادگستری وارد نشوند و وکالت نکنند وکیل دادگستری. آقای همراز یک نفر از وکلای دادگستری هستند که حیثیت ایشان و احترام ایشان همیشه در این کشور محفوظ بوده است چه در دوره وکالتشان و چه در دوره وکالت دادگستری شان. آقای جهانشاهی همینطور آقایان دیگر همینطور احیاناً قبول وکالت کردند در يك موردی و عرض حالی دادند چه محکمه و وارد محکمه شدند و با وجودی که قانون وکالت دارد که زیاده بر میزانی که قانون معین کرده حق الوکاله بگیرد و اگر بگیرد کلاه بردار است و به مجازات انتظامی از درجه چهار به بالا محکوم خواهد شد اینهم جز برای وکلای دادگستری نیست و من انتظار داشتم که بنده این دفاع را نکنم آقای وزیر دادگستری برای حمایت از يك تشکیلات قضائی خودشان این دفاع را بکنند بنابراین اشکالی نداشت که وکیل مجلس بسمت وکالت دادگستری دخالت نکند اما بسمت دیگر بکنند و باز دارد که بسمت حکمیت هم دخالت نکند اولاً این قانون

حکمیست. بیست يك قانونی است که صلاحیت رسیدگی مطلقاً با هیئت ها است و این هیئت ها رسیدگی میکنند در ماده شانچه خواندیم که رأی بطرف ابلاغ میشود قابل تجدیدنظر است آنهم يك محکمه ایست که در مقام تجدید نظر رسیدگی میکند حکمش قطعی است اینجا قرار حکمیت صادر نمیشود که بروی به حکمیت تا وکیل مجلس یا وزیر یا تاجر یا دلال بعنوان حکم معین بشود این عنوان حکمیت ندارد. آمدیم گفتیم که ممکن است دو طرف تراضی بکنند و به حکمیت رجوع بکنند حکمیت تصدیق بفرمائید که بایستی جنبه اطمینانی داشته باشد طرفین دعوی میگوئیم آقای اوحدی حکم دعوی باشند یعنی ماطرفین دعوی اعتماد و اطمینان داریم به پاکی و حسن نیت و صفای عقیده آقای اوحدی گفتیم ایشان حکم ما باشند این اختیار آزاد را که در تمام دعاوی مردم دارند شما میخواهید در يك چنین دعوائی بگوئید که حکم نشوند چرا؟ بر خلاف اصل است و بر خلاف حق است این ماده ایست که پیشنهاد میشود بنابر این این ماده از لحاظ اینکه در کمیسیون دادگستری طرح شده و از نظر فنی و قضائی دارای اشکالاتی است و کمال تعاف را با قوانین دیگر دارد بنده بیه هر گونه اهمیتی را به آن خودم میمالم و با این ماده مخالفم.

بعضی از نمایندگان - رأی بگیریید .

طباطبائی - اجازه بفرمائید اخطار نظامنامه ای دارم ماده ۶۳ اصلاحاتی که در ضمن شوز ناواری پیشنهاد میشود در صورتیکه از طرف کمیسیون ارجاع آن خواسته نشود صاحب اطلاع بطور اختصار آنرا توضیح واستدلال میکنند و فقط اعضاء کمیسیون حق جواب دارند پس از آن مجلس در باب قبول توجه یا عدم قبول توجه رأی میدهد در صورت قبول توجه آن اصلاح بکمیسیون فرستاده میشود این را قبول کردند و رأی گرفته شد.

بعضی از نمایندگان - آقا این اصلاح ایست تبصره است رئیس - آقای دکتر سنسکی .
دکتر سنسکی - بنده خواستم عرض کنم که این نظر بسیار

راه دیگری ندارد بنده عرض میکنم دارد راهش خیلی زیاد است (بعضی از نمایندگان - آن راه را هم ببینید و پیشنهاد کنند) بنده نمیخواهم وارد آن مطالب بشوم (اعتبار - آن راه را هم بفرمائید که بفهمیم) .

نقابت - آقا بگذارید صحبت کنند آقای اعتبار چرا نمیگذارید صحبت کنند ؟

اعتبار - عصبانی شوید آقای نقابت .

وزیر دادگستری - فرس کنید يك شخصی میخواهد در این موضوع وارد شود و بموجب این قانون منع داشته باشد آیا نمیتواند شرکت بکند بایک کس دیگری انتفاعش را ببرد این یکی از راهها است خیلی هم آسان است . اما موضوع حکمیت بنده تمنی دارم توجه بفرمائید در مطالب هر قدر بیشتر خون سرد باشیم بهتر نتیجه میگیریم و وقتی که متاثر بشویم و تحت تأثیر اظهاراتی واقع بشویم ممکن است به نتیجه برسیم و این واقعاً مصلحت نیست موضوع و کالت را عرض کردم اگر موافقت کنیم نتیجه بنظر بنده گرفته نمیشود موضوع حکمیت را هم به اظهارات آقای مؤید احمدی و اظهارات آقای نقابت هیچکدام محرک بنده نیست در این بیاناتی که عرض میکنم اینجا حکمیت جال ندارد در این قانون مادعوائی را نمیخواهیم حل و فصل کنیم اینجا صحبت سر احراز تصرف است ثبوت تصرف حکمیت لازم ندارد این اشخاص میروند به محل رسیدگی میکنند تصرف را محرز میکنند اگر میبایستی که اصل دعوی رسیدگی بشود و محاکمه بشود و صحبت مالکیت بشود و توسعه داشت اطراف قضیه آنوقت ممکن بود حکمیت نبود ولی بنظر بنده با آن ترتیبی که در اینجا توضیح داده شد و روحی که این لایحه دارد جای اینکه اینگونه صحبتها بشود و حکمیت هم بشود نیست و جال ندارد باین جهت بنظر بنده باینکه راه سوء استفاده ممکن است باز باشد و اگر خدای نخواسته کسی بخواهد سوء استفاده بکند میتواند این هم يك زندقه دارد و در قانونگذاری باید طوری عمل کرد که قانون جنبه بی طرفی صرف داشته باشد و طوری باشد که نتیجه مفید بدهد نه اینکه تأثیر ضدی ایجاد کند باین

جهت بنده تصور نمیکند زیاد منطقی داشته باشد ولی بسته است بنظر آقایان .

بعضی از نمایندگان - رأی رأی .

رئیس - رأی گرفته میشود به قابل توجه بودن این پیشنهاد آقایانیکه موافقت قیام فرمایند . (اکثر برخاستند) قابل توجه شد . پیشنهاد دیگر .

پیشنهاد میکنم وزراء هم از حکمیت در موضوع این املاک ممنوعند . مؤید احمدی .

امیر تیمور - این پیشنهادات شایستگی برای مجلس ندارد موهون است .

حمزه تاش - چطور و کلاهر ممنوع کرده اند ؟

انوار - اجازه میفرمائید . عضو کمیسیون هم هستم .

رئیس - بفرمائید .

انوار - عرض کنم از بسکه از هر طرف صحبت میشود امیگذارند اصل موضوع بگذرد . همه اش صحیح است آخر چه چیز است نفی یا اثبات صحیح است متناقضین صحیح است وجود و عدم صحیح است (زمین اسفندیاری - فرمایش آقایان صحیح است) (چند نفر از نمایندگان - اینطور نیست صحیح نیست) عرض کنم خدمت شما يك فکری در مجلس آمد مدتی این فکر باعث شد که يك ذهنهائی را مشوب کرد و بنده توضیح در مسئله لطافم باشاره کفایت میکند عرض کردم در وضعیت نگاه میکنند سؤال میکنند این ملک که میخواهند باو بدهند و به ثبت اسناد آقا این وضعیت چیست تا سؤال وضعیت نباید صادر نمیکند الحمدلله همه ماها خانه داریم ملک داریم ترتیبش این است چطور میشود در مقابل يك چیزی سؤال وضعیت شود نائماً مانسبت بو کلاه حال برای خاطر اینکه يك وحدتی بینمان پیدا شود و رأی دادیست چرا نسبت بو وزراء دیگر صحبت میکنید وزراء قوه مجریه هستند قوه مجریه را مادست وبالشان را باید باز بگذاریم وزیر ناچار است بعنوان حکمیت وارد شود وزراء را هم منا ممنوع میکنیم در اجرائیات ممنوع هستند .
وزیر دادگستری - وزراء هیچ حکمیت نکرده اند و تا بحال

بنده که در زمان وزارت خودم حکمیت نکرده ام و سایر رفقای خودم هم که اطلاع دارم آنها را هم ندیده ام وارد شوند .
 باین پیشنهاد هم نمیتوانم موافقت یا مخالفت بکنم صلاحیتش را ندارم ولی بسته است بنظر آقایان .
 رئیس - رأی گرفته میشود باین پیشنهاد موافقین برخیزند (اکثر برخاستند)

رئیس - قابل توجه شد . آقای دکتر طاهری .
 دکتر طاهری - دو تبصره را که دولت و مخبر قبول نکردند و مجلس رأی داد و قابل توجه شد باید برگردد بکمیسیون (عده از نمایندگان - اولی را دولت قبول کرد) فرق نمیکند چه اولی چه دومی هر کدام را که آقایان رأی دادند و دولت قبلاً قبول نکرده باید برگردد بکمیسیون (همهمه بین نمایندگان)
 رئیس - بگذارید صحبتشان را بکنند بعد اگر حرفی دارید بزنید .

دکتر طاهری - بنابراین این ماده باید برگردد بکمیسیون و مواد بعدش مطرح میشود .
 مخبر - محتاج بر رأی نیست . این قهری و اجباری است که بکمیسیون می رود .
 رئیس - ماده بیستم .

ماده ۲۰ - دوره تصرفات اعلیحضرت پادشاه سابق و تصرفات بعد از ایشان تا موقع صدور رأی قطعی این هیئت ها جزء مدت مرور زمان راجع بدعوی محسوب نمیشود .
 رئیس - موافقین با ماده بیستم برخیزند (اغلب برخاستند)
 تصویب شد . ماده بیست و یکم .

ماده ۲۱ - اگر نتیجه حکم بنفع دولت باشد سند مالکیت اعلیحضرت پادشاه سابق بنام دولت تبدیل خواهد شد .
 رئیس - موافقین برخیزند (اکثر برخاستند)
 تصویب شد . ماده بیست و دوم :

ماده ۲۲ - دعاوی مشمول شق (الف) و (ب) ماده ۱۴ از هزینه دادرسی در این هیئتها معاف بوده ولی چنانچه پس از رسیدگی تشخیص شود که شکایت وارد نبوده است پرداخت هزینه دادرسی محکوم خواهند شد هزینه دادرسی

مخبر - این در صورتی است که آن شخص توانائی داشته باشد اگر کسی نتواند تقاضای مهلت یا تقاضای اعسار میکند و از او گرفته نمیشود .

طباطبائی - این را عرض نکردم . مطلب اینست که اگر شاکی آمد و شکایت کرد بعد از آنکه معلوم شد ذیحق است از او چیزی دستی گرفته نشود وقتی تصدیق کرد ذیحق است از پرداخت هزینه معاف باشد .

مخبر - این حقی که گرفته میشود حقی است که دولت برای هزینه دادرسی معین کرده رویه ای که بر طبق مخارج محاکمه ایجاد شد این بود که اشخاص وقتیکه شکایت میکنند اگر بتوانند مخارج محاکمه را بدهند وقتیکه رسیدگی شد و حق بجانب آنها تشخیص گردید آن مخارج محاکمه را بپردازند بعد ها وقتیکه حکم اجرا شد بیان آقای طباطبائی این است که اگر محکوم له تشخیص داده شد ازش دیگر چیزی نگیرند این یک مطلبی است یک ارفاق بیشتری است ولی نظری که در کمیسیون مطرح بود این بود که تأسیس این دستگاه و بالاخره رسیدگی باین دعاوی و تأسیس این هیئت ها و دادن حقوق و خرج کاغذ و غیر ذلک مخارجی برای دولت دارد و از این طریق یک مخارجی مطابق یک تعرفه ای باید اشخاص بپردازند بنابراین نمیشود آنها را بطور کلی معاف از خرج کرد معذک این تابع نظر آقای وزیر دادگستری است زیرا ایشان نماینده دولت هستند و بنظر ایشان یک مقداری از عوائل دولت کسر میشود و قاعده مخبر کمیسیون نمیتواند در این قسمت نظری داشته باشد و الا البته این یک ارفاق بیشتری است برای اشخاص .

وزیر دادگستری - متأسفانه افراط و تفریط اسباب زحمت میشود از یکطرف پیشنهادات افراطی راجع به مطالب دیگر میشود از یکطرف پیشنهادات دیگر میشود که اینها سر و ته اش با هم وفق نمیدهد اگر خوب بخود این لایحه مراجعه کنید آن خودش بیک حد اعتدالی نوشته شده و بهتر است اما اینسکه میفرمایید شرط نتواند را دیگر نگذاریم همه صحبت ها سر نتوانند است پیشنهادها راجع باین است که

اگر تمکن نداشته باشند از شان گرفته شود اگر تمکن داشته باشند گرفته شود اینجا در این ماده رعایت حال کسی که باید هزینه دادرسی را بپردازد از هر دو طرف شده هم از حیث مهلت مطابق اصول کسی که دعوی دارد باید مخارجش را بدهد و مخارجش هم بقدری قلیل است که قابل نیست ملازم بودن باین پرداخت منطقی و فلسفه دارد جلوگیری میکند از اظهارات یک بیطرفهائی که اگر این باشد باعث این

شود که هر کس بیاید و یک تقاضائی بکند و مطالبه یک چیز موهومی را بکند در صورتیکه اگر ملازم پرداخت باشد بداند که باید مخارج دادرسی را بدهد همان باعث خواهد شد که تقاضای بیجا نکند اما اگر یک کسی آمد تقاضای بیجائی کرد تقاضای بیجا را که آقا میفرمائید تقاضای بیجا برایش راههائی گذاشته شده اولاً اگر توانا است که چرا بپردازد شخصی آمده مالک بوده ملاک کسی که بحق خودش میرسد و یک ملکی را میگیرد یک مخارجی هم برای دادرسی تعلق میگیرد اصول هم در ملکیت بر این است که مخارج دادرسی باید پرداخته شود حالا آمدیم این شخص توانا است ولی الآن مقدرت ندارد راه باز است بدون اینکه تقاضای اعسار بکند مهلت بخواهد و مهلت داده شود که بعد بپردازد اگر دادخواهی او بدرجه ای است که بتواند معسر شناخته شود آنوقت میتواند دعوی اعسار کند راه اعسار هم باز است در همان هیئت رسیدگی میکنند همه تسهیلات شده است بنابراین باید حق را بگوئیم ما خودمان راه را باز کرده ایم و از آنطرف نباید بیجهت یک تقاضاهای بیجائی بشود که اسباب زحمت دولت و گرفتن وقت قضات بشود که بالاخره مردم بحق خودشان برسند .

رئیس - آقای ملک مدنی
 ملک مدنی - بنده هم باین نظری که آقای وزیر دادگستری فرمودند موافق نیستم و در کمیسیون هم عرض کردم بنظر بنده مخارج رسیدگی نباید گرفته شود زیرا وقتی آمدیم تصدیق کردیم که املاک بیک صورت دیگری از مردم گرفته شده این اساساً شأن دولت نیست که رسیدگی کند به بینه

ملك يك كسيرا بايد پس بدهد يك هزینه ای بگیرد این يك امر طبیعی بوده است يك امر فوق العاده ایست بنده در کمیسیون هم عرض کردم حالا هم عرض میکنم چه داشته باشد چه نداشته باشد وقتی که تشخیص داده شد که برخلاف عدالت و اصول است از هزینه دادرسی باید معاف باشند این عقیده بنده است.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - رأی میگیریم بماده ۲۳ موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده بیست و چهارم:

ماده ۲۴ - ترتیب جریان شکایت در دفتر و رسیدگی هیئت های نخستین و تجدید نظر و جلب و ورود سوم کس و تعیین کارشناس و ارزیاب و احضار اشخاص و ابلاغ برکها و صدور رأی و اجرای آن و غیره در آئین نامه مخصوص که وزارت دادگستری با رعایت کمال سادگی و سرعت رسیدگی تنظیم خواهد نمود معین میشود.

رئیس - آقای ملک مدلی

ملك مدلی - عرض کنم بنده اینجا موضوعی را میخواستم تذکر بدهم که در آئین نامه پیش بینی کنند که در عمل تولید اشکال نشود. مقصود از این قانون فقط این است که زودتر اشخاص بحقوقشان برسند. بنده میخواهم عرض کنم که در آئین نامه يك مدتی برای خاتمه این دادرسی ها تعیین فرمایند که مثل محاکمات قضائی شود که دو سال سه سال طول بکشد و برای تمام اشخاص اسباب زحمت فراهم شود بنده میخواهم اینجا عرض کنم که يك فرمولی در نظر بگیرند يك تسری در نظر گرفته شود که اگر کسی حقیقه بایستی ملکش بهش داده شود زودتر داده شود نه اینکه بالاخره آن رسیدگیها و وقتی حکم صادر شود که خود بیچاره اش مرده باشد و پورته اش برسد.

وزیر دادگستری - بنده کراراً عرض کردم که دولت در این قانون نهایت توجه را دارد و آئین نامه این قانون هم در واقع حاضر است و تنظیم شده است و نهایت دقت میشود که

دادگاه تجدید نظر يك چیز موقتی است دائم نیست که در بودجه باشد باین جهت است که در بودجه که يك مخارج دائمی پیشنهاد میشود و تصور میشود در آنجا گذاشته نشده است شاید که یکماه دیگر چهل روز دیگر یا دو ماه دیگر احتیاجی بوجود این دادگاه نباشد و این دادگاه ملغی میشود و لزوم هم ندارد که باقی باشد باین جهت این پیشنهاد شد که که از اعتبار کل بودجه پرداخت شود این قانون هم وقتی پیشنهاد شد در سال قبل بود باین جهت در بودجه امسال گذاشته شد گفتیم که از صرفه جوئیهای که در بودجه کل کشور هست برای این دادگاهها که جنبه موقتی دارد پرداخته شوند و بنظر بنده برای اینکه يك خرجی دائماً تحمیل بر بودجه نشود نظر بدی نبوده است و مانع قانونی هم ندارد. مطالب دیگر که میخواستم عرض کنم این است که اینجا يك جمله افتاده است بعد از کلمه بودجه کل کشور اضافه شود (و یا از اعتبار دولت).

رئیس - آقای اوحدی

اوحدی - بنده اجازه ای که خواسته بودم بر دو قسمت اول راجع بودجه های هیئت های بدوی و تجدید نظر مذکور در این قانون است که این قانون مطابق ماده چهار و سه بنا شده است تشکیل هیئت های بدوی و تجدید نظر از بین کارمندان قضائی و اداری معین شوند پس وقتی بنا شد هیئت های رسیدگی از بین قضات و مأمورین دولتی تشکیل شود اینها هر کدام دارای يك مقام و دارای يك حقوق ثابت سابقه هستند احتیاجی نیست باینکه برای این هیئت ها بودجه ای معین شود يك کارمند قضائی دارای يك رتبه قضائی سر يك کار معین موقتاً باو میگویند آقا بفرمائید جزء هیئت رسیدگی بشوید یا بکنفر مأمور دادگستری دارای رتبه عالی با حقوق ثابت در بودجه باو میگویند که شما هم ضمیمه این قاضی شوید جزء هیئت بشوید برای رسیدگی بنا بر این بودجه این هیئت ها قبلاً تهیه شده و محل آنها هم معین است و بطور موقت میرود حالا اگر مقصود از این بودجه در اینجا ذکر شده يك هزینه های خرج سفری و فوق العاده است بخصوص بودجه معین

کردن ضرورت ندارد و بایستی اقلأ تعبیر شود که هزینه مسافرت و فوق العاده این مأمورین از این محل داده شود این يك عبارتی است اما بودجه وقتی گفته شد معنیش این است که حقوق افراد باید از این محل داده شود این را اگر آقای وزیر دادگستری توضیح بفرمایند که رفع اشتباه و ابهام بشود بنظر بنده بد نخواهد بود آمدیم سر قسمت دوم چون قسمت دوم را آقای طهرانی تذکر دادند و لواطینکه جواب آقای وزیر دادگستری بنظر بنده قانع کننده نیامد ولی چون مذاکره شده است دیگر بنده در این قسمت عرض نمیکنم.

وزیر دادگستری - بنده خیلی میل داشتم که آقای اوحدی بفرمایند بچه جهت قانع شدند تا بنده توضیح بدهم اما چون نفرمودند بنده دیگر نمیتوانم عرضی بکنم و تصور میکنم عرضی که کردم مقنع بود اما راجع باین دادگاهها که فرمودند بودجه اش قبلاً پیش بینی شده است باین معنی که این اشخاص یا ادارتها یا کارمندان قضائی یا کارمندان اداری هستند و اینها در سر يك پستهای کار میکنند و با آنها بگویند از آنجا باشو و برو آنجا با همان حقوق ممکن است بعضی موارد اینطور باشد ممکن است نباشد و ظن قوی هم این است که نباشد برای اینکه ما کارمندان زیادی در قسمتهای دیگر نداریم که آنها را بیاوریم بگوئیم که شما شش ماه هفت ماه هشت ماه یکسال بنشینید اینجا کار کنید و حقوق تانرا از آنجا بگیرید این جائی که بوده يك کار معینی داشته در يك دادسرای بوده است در يك دادگاهی بوده است يك سمتی داشته که کار میکرده اگر بر دارند باید جایش بگذارند ممکن هم هست از اشخاصی که مشغول خدمت هم نباشند خارج از اینکار باشند بیاورند پس ولو اینکه در بعضی جاها بشود از يك عده ای که در سر يك مشاغلی باشند بکار واداشت ولی مسلماً يك مواردی هست که اشخاصی که خارج از کار بوده اند منتظر خدمت بوده اند یا چه فرض اینهم هست که این را بیاورند و مشغول کار کنند پس باید يك حقوقی برای این پیش بینی کرد و این ملازمه دارد باینکه این خرج پیش بینی بشود هم حقوق

است و هم هزینه مسافرت و هم هزینه های دفتری و غیر ذلک که همه اینها بودجه های این دادگاهها را تشکیل میدهد بنابراین عرض کردم چون این يك چیز دائمی نیست و موقت است باین جهت ما نخواستیم در بودجه كل کشور مخارجی برای او قرار دهیم این است كه گفتیم از صرفه جوئی كل کشور داده شود

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - عرض كنم آقای وزیر دادگستری توجه فرمایند در اصل بودجه شبهه ای نیست بالاخره خرجی دارد و بعد هم باید در همان قسمت دادگاههای تجدید نظر وقتیکه قانون را مجلس تصویب کرد مخارجی را باید بدهند ولی بنظر بنده جایش در قانون متمم بودجه است و الاقوانی كه مربوط باین قانون نیست آوقت این قانون قانون مالی میشود و باید وزیر مالیه امضا كند این را میخواهید از صرفه جوئی تأمین كنید هم در همین قانون جایش نیست این را باید هم آقای وزیر دادگستری هم آقای وزیر مالیه اظهار نظر بكنند از این جهت بنده با اینكه اصل منظور كاملاً صحیح است معتمد كه باید در قانون متمم بودجه بیاید و در آنجا بگذاریم .

وزیر دادگستری - در اینجا جلب نظر آقای وزیر دارائی هم شده است و با آقای وزیر دارائی مذاکره شده است قبلاً عرض کردم این قانون سال گذشته پیشنهاد شده است و دولت جدید هم كه دوباره معرفی شده است با آقای وزیر دارائی مذاکره شده است و ایشان هم اطلاع دارند و این عبارتی كه اینجا اضافه كردیم یا از اعتبار خود دولت پیشنهاد خود ایشان بود كه از صرفه جوئی بودجه كل کشور و یا از محل اعتبار دولت مخارج و حقوق این دادگاهها داده شود و بنظر ایشان هم نیامد كه اشكالی داشته باشد كه این ماده در متمم بودجه باشد حالا اگر آقایان میل دارند در آنجا باشد نظری ندارم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است رأی بگیری

هیئت ها بتوانند باین موضوع بخصوص خاتمه بدهند اما اینکه میفرمائید كه چند هیئت فرستاده می شود و اگر بقدر کافی نفرستند ممكن است سالها طول بكشد و چیزی بدست مردم نیاید نظر بنده این است كه بقدر کافی هیئت های سیار فرستاده شود باین نقاط مختلف تا هر چه زودتر واقعا رسیدگی خودشانرا بكنند و تكلیف مردم را تعیین كنند و تصور می كنم مطلب زود خاتمه پیدا كند با طرزى كه در نظر گرفته شده و با تسهیلاتی كه در آئین نامه پیش بینی شده است و تصور می كنم كه زود انجام شود اما این كه پیشنهاد فرموده اید كه مدت معین شود البته آقا هم كه قصد انشاء در این پیشنهاد نداشتید فقط میخواستید كه بنده توضیحی بدهم كه خاطر شریف مستحضر باشد كه انشاء الله زود رسیدگی بشود بنده عرض می كنم نهایت كوشش خواهد شد كه زود رسیدگی بشود ولی تعیین مدت و ضرب الاجل در این قانون مورد ندارد ممكن است پنج روز هم زیاد تر از يكسال طول بكشد و آن وقت اسباب زحمت خواهد شد و این منظوری كه آقا دارید كه مردم بحق خودشان برسند نقض او حاصل خواهد شد و نتیجه معكوس خواهد شد باین جهت موافقت نفرمائید همین طور كه پیشنهاد شده است باشد

فرمانفرمائید - بنده با این توضیحاتی كه آقای وزیر دادگستری دادند موافقم و پیشنهادم را استرداد می كنم
رئیس - موافقین با ماده بیست و پنج برخیزند (اكثر برخاستند) تصویب شد . ماده بیست و ششم :

ماده ۲۶ - دعاوی اشخاص نسبت بمؤسسات صنعتی یا فلاحتی كه متعلق بآنها بوده و بهر عنوان بتصرف اعلیحضرت شاه سابق در آمده باشد قابل رسیدگی در دادگاههای صلاحیت دار خواهد بود و نسبت باین دعاوی و همچنین تعقیبات جزائی اشخاص در اینگونه موارد مدت تصرف اعلیحضرت سابق جزء مدت مرور زمان محسوب امیشود

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - عرض كنم اشكال بنده در این ماده بیست و ششم این است كه این قانون برای دعاوی كه همه متذکر هستیم

تنظیم شده اینجا آمده اند و به دو قسمت كردند يك قسمت املاك است كه مطابق این قانون است و يك قسمت دعاوی اشخاص نسبت بمؤسسات صنعتی یا فلاحتی كه می رود بداد گاههای صلاحیت دار بنظر بنده این غلط است برای اینکه همین هیئت ها هم صلاحیت دارند و موضوع هر دو یکی است لذا بنده تقاضا می كنم كه آقای وزیر دادگستری موافقت فرمایند كه اینجور كارها را هم این هیئت ها رسیدگی بكنند و همینطور هم كه حضورشان عرض كردم خودشان هم تصدیق فرمودند يك پیشنهادی تقدیم می كنم و تقاضا می كنم موافقت فرمایند

وزیر دادگستری - پیشنهادتان را نفرمائید

اعتبار - تقاضا می كنم بعد از رسیدگی (در این هیئت ها) اضافه شود آن وقت قطعی است كه دادگاه صلاحیت دار حذف می شود

وزیر دادگستری - بنده هم موافقت می كنم

رئیس - آقای طهرانچی

طهرانچی - بنده عرضم راجع بقسمت املاك منقولی است كه بتصرف شاه سابق در آمده آن تكلیفش معلوم نشده است منویسد (دعاوی اشخاص نسبت بمؤسسات صنعتی یا فلاحتی كه متعلق بآنها بوده و بهر عنوان بتصرف اعلیحضرت شاه سابق در آمده) اموال منقولی هم هست كه مؤسسات صنعتی و فلاحتی نیست ولی يك اموال منقولی است كه بنده نمیخواهم بیش از این عرض بكنم اگر راجع بآنها هم يك دعاوی باشد تكلیف چیست این قسمت ها را كه قبول فرمودند بهمین هیئت های رسیدگی رجوع شود اما دعاوی كه راجع باموال منقول دارند چه بشود آنها بمحاكم صلاحیت دار دادگستری رجوع میشود یا همین محاكم تكلیف آن را هم معلوم نفرمائید كه در اینقسمت چه در نظر گرفته اید

مطهر - در ماده يك این قانون تصریح شده است كه شكایات در دعاوی اشخاص نسبت با املاك و اموال غیر منقولی كه از طرف اعلیحضرت پادشاه سابق با اعلیحضرت همایون شاهنشاهی منتقل شده بموجب مقررات این قانون رسیدگی و قطع و

فصل میشود این همه مباحثی که در ماده يك صحبت کردند آقایان و میسر داشتند تعمیم بدهند و اینجا صحبت کرد و بالاخره ماده باین صورت تمام شد باموال غیر منقول و بهمین جهت هم این مورد ماده ۲۶ که راجع بمؤسسات صنعتی و فلاحی است به تبعیت از ماده يك است که ذکر شده بنابراین آن موردی که آقایان نظر دارید خیلی مورد توجه قرار نکرده است در حین تصویب ماده يك، البته آرا هم چون مجلس رأی داده معطاع است اما راجع به پیشنهاد آقای اعتبار که فرمودند در آن جا اضافه شود این نظر در کمیسیون دادگستری بود و مبتکر این فکر هم آقای اوار بودند و با آقای وزیر هم صحبت کردند و قرار شد پیشنهاد بشود و موافقت بشود به این جهت هم موافقت حاصل شد

رئیس - آقای اوار

اوار بنده موافقم

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنده هم موافقم

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - بنده يك كلمه عرض دارم و آن این است که در آخر ماده نوشته شده است تعقیبات جزائی اشخاص اینجا موافقت شد که هیئت های رسیدگی صلاحیت داشته باشند آن وقت به تعقیب جزائی هم رسیدگی می کنند. (وزیر دادگستری - تعقیب جزائی در دادگاههای خودش می شود) این عبارت تیسرساند نظر دیگری که بنده داشتم این بود که تعقیب جزائی اشخاص یا مقامات دیگر را اگر لازم شد بکنند باید مورد تعقیب جزائی واقع شوند هر کس هست می خواهد کوچک باشد یا بزرگ در دسترس باشد یا نباشد وزیر دادگستری - بنده امیدام از کجای این ماده آقای طباطبائی این استنباط فرمودند ما که کوچک و بزرگی ذکر نکردیم که مورد انگریزی ایشان باشد بطور کلی گفتیم اگر تعقیب جزائی اشخاص مورد نظر باشد مدت تصرف اعلی حضرت سابق جزء مدت مرور زمان محسوب نمیشود رئیس - پیشنهاد آقای اعتبار.

نکته که موضوع غبن در این قانون هم بجهانی که در قانون مدنی ذکر شده دیدیم شرایطش صحیح نیست ذکر نکردیم حالا خاصه در آخر قانون باز ذکر کنیم این در واقع از سر گرفتن مطلب است و این يك مبحث و شرایط زیادی لازم دارد که بنظر بنده جاندار این اشخاص هم مثل دیگران فرض کنید پنج نفر ده نفر تمام نکرده باشند این را قید کنیم و ذکر يك مطلبی بکنیم که آنها را تشویق کرده باشیم باینکه تسلیم بشوند و کار را خاتمه بدهند بنظر بنده شاید صلاح نباشد.

رئیس - حالا هم روی اراضی رسیدگی نکرده اند همینچنین يك مبلغی بهشان داده اند. به پیشنهاد بنده رأی بگیریم پس امیگیرم.

رئیس - موافقین با پیشنهاد آقای اراقی برخیزند (عده قلیلی برخاستند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای حمزه تاش. پیشنهاد میکنم تبصره زیر ماده ۲۶ اضافه شود. هیئت رسیدگی در ضمن صدور حکم برد عین ملک معصوبه مکلف است حکم برد عوائل و محصول ملک نامبرده را از روز تقدیم دادخواست تا روز اجرای حکم را نیز صادر نمایند. حمزه تاش رئیس - بفرمائید.

حمزه تاش - متأسفانه لایحه املاک يك جریانی و يك سوء تفاهمی ایجاد کرده است که در موقع پیشنهادها ابراز نظریات مختلفی میشود بنده تبصره ای که پیشنهاد کردم فقط و فقط راجع باملاک معصوبه است که آقای دشتی و عده زیادی از آقایان عقیده شان این بوده است که این املاک معصوبه باید رد شود و منافعش هم بصاحب حقیقیش بر گردد. غصب يك ملک ثابت شده است یا بطبیعه در این مدت عواید بهم میرساند بنده پیشنهاد کردم از روز تقدیم دادخواست تا روز اجرای حکم این محصول و عوایدش را بهش بدهند. ممکن است پنج سال طول بکشد این مقتضی نیست که در دست دولت باشد این بود که بنده این پیشنهاد را کردم و استدعا میکنم مورد توجه واقع شود و آقای وزیر

دادگستری هم اگر به وفاقت بفرمایند خیلی متشکر میشوم برای يك عده ای که املاکشان را همینطور برده اند و غصب شده است باید منافعش را بدهند.

وزیر دادگستری - عرض کنم در این موضوع متأسفانه باز تجدید مطلاع میشود این مطلب مکرر صحبت شده در کمیسیون و هم در مجلس و تصور میکنم بقدری بحث و مذاکره شد که تعجب میکنم بطور آقای حمزه تاش دوباره پیشنهادی کرده اند شاید تشریف نداشتند و یا فراموش فرموده اند والا تکلیف آن روشن شد. در ماده ۱۴ این قسمت راجع است باملاک معصوبه و این بعد از مذاکرات زیادی که شد در کمیسیون هم مذاکره شد از حیث اینکه اشکالات زیادی برای این مطلب بود این بود که این قسمت آخر پیشنهاد شد و تصویب شد که در این مورد هیئت رسیدگی اختیار دارد علاوه بر رد عین ملک با توجه بمدت تصرف و مقدار ملک و اوضاع و احوال کار مبلغی که از سی هزار ریال تجاوز نمایند برفع صاحب ملک حکم صادر کند. این از بابت همین عایدات است که مقرر شده است داده شود و دیگر صحبت دیگری نداشت و این هم در کمیسیون محرز شد که تشخیص اینکه این عایدات چه بوده است و چه قدر است و بالغ بر چه مبلغ میشود اکثر آقایان توجه بفرمایند غیر ممکن است که معین شود چه مبلغ بوده و میشود باین جهت گفته شد تا این مبلغ دادگاهها بتوانند باشخصی که املاکشان غصب شده است بپردازند باین جهت خیال میکنم اگر دوسرته وارد این مبحث شویم و دوباره پیشنهادی بشود مورد نداشته باشد بعلاوه يك پیشنهادی هم در این باب از طرف آقای ملک زاده شده بود که رد شد و بنظر بنده تکرار آن مورد ندارد.

حمزه تاش - اجازه میفرمائید سوء تفاهم شد اجازه بفرمائید توضیح عرض کنم.

رئیس از نمایندگان - نمیشود.

حمزه تاش - بنده در ماده ۱۴ در همان بند الف همان موقع این پیشنهاد را کردم و در ماده ۱۹ وقتی بنده آمدم دیدم يك نحوی است که در حقیقت مقصود بنده و متظلمین بپنجاره

انجام میشود پیشنهاد آقای ملک زاده مربوط باین قسمت بود او میگوید بروند ملکشان را بگیرند و چه بکنند بنده کار ندارم که اینچاه سه هزار تومان را مجالی بدهند آنرا حذف کنید و املاک مغصوبه را عوالتش را بدهید وانگهی بنده پیشنهاد کرده ام فقط از روزی که دادخواست تقدیم کرده اوجدی - بنده هم همین پیشنهاد را کردم و رد شد .
 حمزه تاش - شما دفتر دارید میدانید کدام ملک غصب است اگر غصب است مال مردم را بدهید از پیش که بنده نگفتم از تاریخ تقدیم دادخواست ممکن است پنج سال شش سال طول بکشد و هفت هزار تومان مال مردم را ببرند آنوقت میخواهید سه هزار تومان بهش بدهید اینکه نمیشود .
 رئیس - رأی میگیریم موافقین با این پیشنهاد برخیزند (عده ای برخاستند) .
 رئیس - چهل و هشت نفر است از نود و پنج نفر اکثریت است . تصویب شد .

هاشمی - بیم رأی .
 جمعی از نمایندگان - باید یکمیسسیون رجوع شود .
 رئیس - عده ای از آقایان مواد الحاقیه پیشنهاد کرده اند : اگر تصویب بفرمائید مواد الحاقیه را طبع و توزیع کنند بعد بمجلس بیایند .

ملک مدلی - طبع و توزیع لازم ندارد . شاید مورد توجه آقایان واقع بشود بنده پیشنهاد میکنم جلسه را ختم کنیم باقی مواد در جلسه آتی مطرح شود . مواد الحاقیه در جلسه دیگر مطرح شود (صحیح است) .

۷ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه |

رئیس - از آقایان خواهش میشود روز سه شنبه قدری زودتر تشریف بیاورند بلکه تعیین این دو نفر ناظر برای اسکناس انجام شود جلسه آینه سه شنبه ۲۹ چهار ساعت بظهر مانده .

(مجلس یکساعت و ربع بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری